BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
TEZLİ KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İYİLİKTEN ÇOK FAZLASI: NARSİSİZM VE SOSYAL ONAY İHTİYACININ PATOLOJİK ÖZGECİLİK ÜZERİNDEKİ ROLÜ

HAZIRLAYAN

AYÇA FULYA KAVLAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ ELİF ÜZÜMCÜ ÖZDEMİR

ANKARA - 2025

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 14 / 07 / 2025

Öğrencinin Adı, Soyadı: Ayça Fulya Kavlak

Öğrencinin Numarası: 22310487

Anabilim Dalı: Psikoloji Anabilim Dalı

Programı: Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Dr. Öğr. Elif Üzümcü Özdemir

Tez Başlığı: İyilikten Çok Fazlası: Narsisizm ve Sosyal Onay İhtiyacının Patolojik Özgecilik Üzerindeki Rolü

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 59 sayfalık kısmına ilişkin, 11 / 07 / 2025 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 6'dır. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç

2. Alıntılar hariç

3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 14 / 07 / 2025

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü Özdemir

TEŞEKKÜR

Hem süpervizyon hem de tez sürecim boyunca bana desteğini esirgemeyen, her zaman destekleyici ve motive edici olan, var olan bilgi ve deneyimini aktarmaktan çekinmeyen, akademik süreçler harici de her zaman desteğini hissettiğim saygıdeğer Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü ÖZDEMİR'e tüm katkıları ve üzerimdeki emekleri için teşekkür ederim.

Tez jürimde bulunarak katkılarını ve geri bildirimlerini sunan değerli hocalarım Doç. Dr. Emrah KESER ve Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Uyar SUİÇMEZ'e teşekkür ederim. Bana psikolojiyi sevdiren, bakış açımı genişleten ve ufkumu açan, her zaman yolundan ilerlemek için çabalayacağım saygıdeğer Prof. Dr. Doğan KÖKDEMİR'e ve akademik hayatımda katkısı olan diğer tüm hocalarıma teşekkürü borç bilirim. Veri toplama sürecinde beni geri çevirmeyen saygıdeğer Prof. Dr. Figen ÇOK'a desteği için teşekkür ederim.

Hiçbir zaman desteklerini esirgemedikleri, her zaman daha da ilerleyebilmem için tüm benlikleriyle yanımda oldukları, bana güven sağladıkları, beni destekledikleri ve zor anlarımda benimle oldukları için sevgili annem Elif KAVLAK'a, sevgili babam Raci KAVLAK'a ve beni her düştüğümde kaldıran canım abim Tanay KAVLAK'a minnettarım. Her zaman desteğinizi hissederek büyüdüm ve büyüyeceğim. Bu süreçte her zorlandığımda bana neşe kaynağı olan sevgili kuzenim Zeynep KAVLAK'a teşekkür ederim.

Akademik hayatım boyunca aynı yolu yürüdüğüm, el ele beraber yol aldığımız ve büyüdüğümüz çok sevgili meslektaşlarım Kln. Psk Gülser CANPOLAT ve Kln. Psk. Gülsüm Beste BAĞRIYANIK'a destekleri ve yol arkadaşlıkları için çok teşekkür ederim. Lisans hayatımda tanıştığım ve desteğini her zaman hissedeceğimden ilk günden beri emin olduğum biricik meslektaşım Kln. Psk. Yağmur NALBANTOĞLU'na teşekkür ederim. Hayatımın her aşamasında yanımda olan ve desteğini her zaman hissettiğim canım çocukluğum Sude TOPALAK'a, her zaman arkamda olduğunu bildiğim, zor anımda beni sıkılmadan dinleyen ve güç veren sevgili dostum İrem ÇAĞLAR'a, çocukluğumu paylaştığım, bu süreçte yüzümü güldüren sevgili Sude ÇİFTÇİ'ye, pes etmeye yaklaştığımda ve motivasyonumu kaybettiğimde bana güç veren, yol gösteren ve bunu defalarca yapmaktan çekinmeyen sevgili Berk Renas PEKGÖZ'e ve yanımda olan tüm arkadaşlarıma benimle desteklerini paylaşmaktan çekinmedikleri için minnettarım.

ÖZET

KAVLAK, Ayça Fulya, İyilikten Çok Fazlası: Narsisizm ve Sosyal Onay İhtiyacının Patolojik Özgecilik Üzerindeki Rolü, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı, 2025.

Özgecilik, alanyazında olumlu bir kavram olarak ele alınırken; patolojik özgecilik bireyin kendisine zarar vermesi pahasına başkalarının ihtiyaçlarını önceliklendirmesi olarak tanımlanmaktadır. Patolojik özgecilikle ilişkili faktörleri inceleyen çalışmaların sayısının kısıtlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, patolojik özgeciliği yordayan faktörlerin incelenmesi önem taşımaktadır. Alanyazındaki çalışmalar narsisistik kişilik özelliklerinin, özellikle de kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin patolojik özgecilik ile ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Büyüklenmeci narsisizm, hayranlık uyandırma ihtiyacı hisseden, dışa dönük bir yapı ile ilişkilendirilirken; kırılgan narsisizm eleştiriye duyarlı, içe dönük bir yapı ile ilişkilendirilmektedir. Narsisistik kişilik özelliğine sahip bireylerin çevrelerindeki insanların onayına duydukları yoğun ihtiyaç göz önünde bulundurulduğunda, tüm bu faktörlerin patolojik özgecilik açısından risk faktörü olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında, patolojik özgecilikte ortaya çıkan, bireyin kendi ihtiyaçlarını görmezden gelme pahasına başkalarına yardım etme davranışlarının narsisistik kişilik özellikleri ve sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili olduğu hipotez edilmiştir. Bu çalışma kapsamında, gelecekte psikolojik sağlık alanında çalışacak psikoloji, RPD ve sosyal hizmet bölümü öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı ile büyüklenmeci ve kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin patolojik özgecilik üzerindeki yordayıcı rolünü incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 18-30 yaş arası (*Ort* = 22.95, *SS* = 2.395), üniversitelerin psikoloji, RPD, sosyal hizmet bölümlerinde öğrenim gören ve psikiyatrik tanı almamış 256 katılımcı (230 kadın, 25 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu, Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği, Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği ve Patolojik Narsisizm Envanteri kullanılmıştır. Veriler Qualtrics üzerinden toplanarak SPSS 25.0 ile analiz edilmiştir. Bulgular kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilikle pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğunu; büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerinin ise değişkenler ile negatif yönlü ilişkilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Hiyerarşik regresyon analizi sonuçları, birinci basamakta modele eklenen sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği anlamlı bir biçimde yordadığını

göstermektedir. İkinci basamakta kırılgan narsisizm modele eklendiğinde sosyal onay ihtiyacının yordayıcı rolünün ortadan kalktığı ve kırılgan narsisizmin patolojik özgeciliği pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Narsisizmin bir diğer boyutu olan büyüklenmeci narsisizmin ise patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordamadığı ve modele anlamlı bir katkı sağlamadığı bulunmuştur. Bulgular kırılgan narsisistik kişilik özelliklerinin patolojik özgecilik açısından güçlü bir risk faktörü olduğuna işaret etmektedir. Elde edilen bu bulgular mevcut alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Patolojik Özgecilik, Kırılgan Narsisizm, Büyüklenmeci Narsisizm, Sosyal Onay İhtiyacı

ABSTRACT

KAVLAK, Ayça Fulya. Beyond Kindness: The Role of Narcissism and the Need for Social Approval in Pathological Altruism, Başkent University, Institute of Social Sciences, Clinical Psychology Master's Program with Thesis, 2025.

While altruism is generally considered a positive concept in the literature, pathological altruism is defined as prioritizing others' needs at the expense of one's own well-being. Considering the limited number of studies examining the factors associated with pathological altruism, it is important to investigate the predictors of this phenomenon. Studies in the literature suggest that narcissistic personality traits—especially vulnerable narcissism—may be associated with pathological altruism. Grandiose narcissism is associated with an extraverted personality structure that seeks admiration, whereas vulnerable narcissism is related to an introverted structure sensitive to criticism. Given the intense need for external approval among individuals with narcissistic traits, all these factors are considered potential risk factors for pathological altruism. This study hypothesized that the behaviors associated with pathological altruism—namely helping others at the expense of one's own needs—would be related to narcissistic personality traits and the need for social approval. The aim of the study was to examine the predictive roles of the need for social approval, grandiose narcissism, and vulnerable narcissism on pathological altruism in students from psychology, guidance and psychological counseling (GPC), and social work departments who are expected to work in the field of psychological health in the future. The sample consisted of 256 participants (230 female, 25 male) aged between 18 and 30 (M = 22.95, SD = 2.395) who were enrolled in psychology, GPC, and social work programs at various universities and did not have a psychiatric diagnosis. Data were collected using a Sociodemographic Information Form, the Need for Social Approval Scale, the Healthy Selfishness and Pathological Altruism Scale, and the Pathological Narcissism Inventory. The data were collected via Qualtrics and analyzed using SPSS 25.0. The findings indicated that vulnerable narcissistic traits were positively and significantly related to both the need for social approval and pathological altruism. In contrast, grandiose narcissistic traits were negatively related to these variables. Hierarchical regression analysis showed that the need for social approval significantly predicted pathological altruism in the first step. However,

when vulnerable narcissism was added in the second step, the predictive role of the need for social approval disappeared, and vulnerable narcissism emerged as a positive and significant predictor of pathological altruism. Grandiose narcissism, on the other hand, did not significantly predict pathological altruism and did not make a meaningful contribution to the model. These findings suggest that vulnerable narcissistic traits are a strong risk factor for pathological altruism. The results are discussed within the framework of the existing literature.

Keywords: Pathological Altruism, Vulnerable Narcissism, Grandiose Narcissism, Need for Social Approval

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR……..i
ÖZET……..……...……ii
ABSTRACT……...…….iv
TABLOLAR LİSTESİ……..……...……viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ…….....ix
1. GİRİŞ.....…….....1
1.1. Narsisizm…….....1
1.1.1. Narsisistik kişilik bozukluğu……..…..…3
1.1.2. Büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm…….....4
1.2. Sosyal Onay İhtiyacı……...7
1.2.1. Narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı…….……..11
1.3. Özgecilik……12
1.3.1. Narsisizm ve özgecilik…….……16
1.3.2. Sosyal onay ihtiyacı ve özgecilik……....17
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi……18
1.5. Araştırmanın Hipotezleri…….20
2. YÖNTEM…….21
2.1. Örneklem……...21
2.2. Veri Toplama Araçları…….23
2.2.1. Demografik Bilgi formu…….……23
2.2.2. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği……...…23
2.2.3. Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği……....23
2.2.4. Patolojik Narsisizm Ölçeği…….…24
2.3. İşlem……...25
2.4. Veri Analizi……....25
3. BULGULAR……27
3.1. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı Analiz Bulguları……...27
3.1.1. Değişkenlere ait korelasyon analizleri……..28
3.2. Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları…….....29

3.3. Gönüllü Faaliyetlere Ayrılan Zamana Göre Patolojik Özgeciliğin İncelenmesi…..31
4. TARTIŞMA…..…….....32
4.1. Değişkenlere İlişkin Korelasyon Analizi Bulgularının Değerlendirilmesi.....32
4.2. Patolojik Özgeciliği Yordayan Değişkenlerin Değerlendirilmesi…..……...35
4.3. Patolojik Özgeciliğin Gönüllü Faaliyetlere Ayrılan Zamana Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi……38
4.4. Klinik Doğurgular…….…….…….…….....39
4.3. Araştırmanın Kısıtlılıkları ve Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler….....41
5. SONUÇ…….....…….....44
KAYNAKLAR.....46
EKLER
EK 1: Bilgilendirilmiş Onam Formu
EK 2: Demografik Bilgi Formu
EK 3: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği
EK 4: Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği
EK 5: Patolojik Narsisizm Ölçeği
EK 6: Ölçek Kullanım İzinleri
EK 7: Etik Kurul Onayı

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri ……..……..…21
Tablo 3.1. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....28
Tablo 3.2. Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi Bulguları….....29
Tablo 3.3. Sosyal Onay İhtiyacı, Kırılgan Narsisizm ve Büyüklenmeci Narsisizmin Patolojik Özgecilik Üzerindeki Yordayıcı Rolüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları…….30
Tablo 3.4. Patolojik Özgeciliğin Bağımsız Örneklemler için t-Testi ile Gönüllülüğe Ayrılan Zamana Göre Karşılaştırılması……..…31

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

NKB	Narsistik Kişilik Bozukluğu
RPD	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
SOİÖ	Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği
SBPÖ	Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik
PN-BN	Patolojik Narsisizm Ölçeği-Büyüklenmeci Narsisizm Boyutu
PN-KN	Patolojik Narsisizm Ölçeği-Kırılgan Narsisizm Boyutu

1. GİRİŞ

1.1. Narsisizm

Kökeni Yunan mitolojisine dayanan narsisizm kavramı adını sudaki yansımasına âşık olan ve yansımasına yaklaşmak isterken boğularak ölen Narcissus'tan alır. Narsisizm kavramından ilk defa psikoanalitik kuramcı Ellis (1898) kadınların cinsel arzularının kendilerine hayranlıkla döndürülmesi olarak bahsetmiştir. Narsisizm kavramı, ele alınan eski psikolojik terimlerden biri olmakla birlikte kendine odaklı kişileri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır (Freud, 1914; Kohut, 1966). Kernberg (1975)' e göre, narsisizmin gelişimi küçüklükte reddedilme ve ilgisizlik çerçevesinde oluşmaktadır. Buna göre, bireyler terk edilme veya reddedilme ihtimaline karşı bir savunma mekanizması olarak narsisistik eğilimler geliştirmektedirler. Kastenbaum (1993) tarafından ise narsisizm, kişinin kendine yönelik aşırı sevgi duyması ve kendilik değerinin yüksek olması olarak tanımlanmıştır. Narsisizm kişinin kendi görünümüne hayran olması, kendine karşı aşırı düzeyde sevgi beslemesi ve kendini merkeze koyması (benmerkezcilik) anlamına gelmektedir. Aynı zamanda Gençtan (2010) narsisizmi bireylerin kendi benliklerini abartılı bir biçimde kabul etmesi olarak tanımlamıştır. Tanımlamalarla benzer bir şekilde narsisizmin sözlük anlamına bakıldığında ise kişinin bedeni üzerinde duyduğu arzu ve haz olarak tanımlanmıştır (Özsaydın, 1984). Narsisizm teriminin barındırdığı özellikler bencillik, kişinin her şeyi kendisinin hakkı olarak görmesi, empatide eksiklik ve kişinin kendisine karşı hayranlık duyması olarak belirtilmiştir (Karakaş, 2017). Kohut'a (1977) göre ise, narsisizmin kaynağı kişinin benliğindeki temel kusurdur ve narsisistik eğilimlere sahip bireylerde empatide eksiklik, kırılganlık ve depresif ruh hali görülebilmektedir. Narsistik eğilimlere sahip bireylerin özelliklerine bakıldığında, özsaygılarındaki kırılganlık dolayısıyla boşlukta hissedebilecekleri, beğenilme arzularına sahip olabilecekleri ve eleştirilere duyarlı olabilecekleri belirtilmiştir (İnan, 2015; Kohut, 1977). Her insanın ihtiyaç duyabileceği narsisistik gereksinimleri karşılayabilmek isteyen birey çevreden değer görmeye ve kabul alabilmeye yönelik aksiyonlarda bulunabileceği belirtilen bir diğer özellik olmuştur. (Özmen, 2006). Ayrıca kişilerin başkalarından ziyade kendilerine odaklı olması narsisizmin önemli özelliklerinden biri olarak tanımlanmıştır (Timuroğlu ve İşcan, 2008). Ayrıca, narsisistik eğilimlere sahip bireylerde temelde utanç, yetersizlik, aşağı ve zayıf hissetme gibi özelliklerin de olabileceği varsayılmaktadır (Masterson, 2006; McWilliams, 2010).

McWilliams (2010) tarafından bu bireylerin kendilerinde eksikliğini hissettikleri durumun ya da özelliğin bir başkasında olduğunu gördüklerinde eleştirmeye eğilimli oldukları da vurgulanmıştır. Narsisistik özelliklere sahip kişilerin çevrelerinden beklemedikleri bir negatif geri dönüt aldıklarında öfkelenebilecekleri (Rhodewalt ve Morf, 1998) ve kendilerinden daha başarılı kişileri küçümseyebilecekleri de narsisizme ait belirtilen özelliklerdendir (Morf ve Rhodewalt, 1993).

Literatürde kişilik örüntüsü bazında bakıldığında narsisizm hem olumlu hem olumsuz yanlarıyla ele alınmıştır. Kişilerin benliklerine dair olumlu yöndeki algılarının ve diğerlerine karşı empati kurma becerilerinin normal(sağlıklı) narsisizm olarak kabul edilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, bu özelliklerin kişinin hedefleri doğrultusunda ilerlemesi ve bireysel başarısızlıklarından sonra güç toplayabilmesi adına koruyucu faktör olabileceği de belirtilmiştir (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Benzer olarak, belirli bir miktarda var olan narsisistik özelliklerin sağlıklı bir benlik için gerekli olduğu da belirtilmiştir (Lieberman, 2004). Literatürde yapılan araştırmalar doğrultusunda narsisizme sahip bireylerin başarısız olmaya dair endişeleri sebebiyle risk değerlendirme ve tedbir alma konusunda başarılı oldukları görülmektedir (Timuroğlu ve İşcan, 2008). Narsistik yapıya sahip bireyler her ne kadar temelde empatiden gelen verileri işlemlemek konusunda moitvasyona sahip olmasalar da (Ames ve Kammarth, 2004) zekice bir şekilde motive edildiklerinde empati sağlayabilirler (Hepper vd., 2014). Ayrıca, narsisizmin patolojik olmayan boyutunda kişi çevresindekilere adapte olabilir ve çevresinden gelen talepleri karşılayabileceğine dair inanç duyabilir (Rozenblatt, 2002), ahlaki bir şekilde akıl yürütebilir ve etik konularla iyi başa çıkacaklarını düşünebilir (Traiser ve Eighmy, 2011). Narsisistik gereksinimlerini karşılayabilmek isteyen bireylerin çevreden değer ve kabul görebilmeye yönelik aksiyonlar için çaba harcar (Özmen, 2006). Pincus ve Lukowitsky (2010) narsisistik ihtiyaçların herkeste olabileceğini fakat patolojik narsisizmde bireylerin beklentilerinin karşılanmaması durumunda ve pozitif benlik algıları tehdit altında olduğunda rahatsız olabileceklerini belirtmişlerdir.

Narsisistik özelliklerin bireylerde belirli bir düzeyde bulunması sağlıklı kabul edilebilirken, bu özelliklerin aşırı düzeyde görülmesi narsisizmin patolojik formu olarak adlandırılabilir. İlgiye duyulan ihtiyaç ve kendini üstün görmek gibi normal gereksinimler aşırılaştığında narsisizm patolojik bir hal alabilir (Pincus, 2013). Benzer şekilde Gençtan (2010) normal narsisizmin patolojik narsisizmden farklılaştığını, bireylerin olumlu bir benlik algısına sahip olmasını normal olarak nitelendirirken, bunun düzeyinde artışın narsisizmin

patolojik bir hal almasına sebep olabileceğini ifade etmiştir. Kernberg'e (1985) göre, patolojik narsisizmi çocukluktaki narsisizmden ayıran nokta bireyde var olan isteklerin, ihtiyaçları aşan şekilde aşırılaşmış halde olmasıdır. Şema Kuramı'na göre ise patolojik narsisizmin altında haklılık, kusurluluk ve duygusal yoksunluk şemaları yatmaktadır (Young vd., 2003). Bireylerin kusurluluk ve duygusal yoksunluk hisleriyle baş edebilmek amacıyla aşırı telafi yoluna başvurdukları ve bu doğrultuda kusurluluk hislerinin tam tersi bir şekilde büyüklenmeci davranışlara sahip oldukları ifade edilmektedir (Young vd., 2003). Kernberg (1975)'e göre ise, narsisistik eğilimlere sahip bireyler dışarıdan gelen eleştiri ve yorumlara duyarlı olabilirler ve sahip oldukları değersizlik hissinin getirisi ile bu eleştirileri dışarıya yansıtma şeklinde bir baş etme biçimi geliştirebilirler. Ayrıca, patolojik narsisizmde kişiler narsisistik ihtiyaçlarını ve motivasyonlarını uygun davranışlara yöneltmekte güçlük çekebilirler (Roche vd., 2013). Narsisistik özelliklere sahip kişiler kendilerinde eksikliğini hissettikleri durumlar bir başkasında bulunduğunda o kişiye dair eleştirilerde bulunabilirler (McWilliams, 2010). Patolojik narsisistik eğilimlere sahip bireyler, olumlu benlik imajına dair oluşan tehditlerle veya hayal kırıklıklarıyla mücadele etmek konusunda eksiklikler ve uyumsuz stratejiler de barındırabilmektedir (Horowitz, 2009; Kernberg 1998, 2009; Ornstein, 2009; Ronningstam 2005). Ayrıca, narsisizmin patolojik halinde kişilerde depresyon ile bağlantılı bir şekilde boş hissetme ve huzurlu hissedememe hali de görülebilmektedir (Pincus vd., 2014). Literatürde narsisizme dinamik açıdan bakıldığında ise narsisistik özelliklere sahip kişiler sosyal açıdan daha kapalı ve patolojiye en yatkın kişiler olarak görülmüştür (Ceylan, 2010).

1.1.1. Narsisistik kişilik bozukluğu

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) tarafından duygular, düşünceler, kişiler arası ilişkiler ve dürtülerin kontrol edilmesiyle ilgili alanlarda bireyleri etkileyen bozukluklar kişilik bozuklukları olarak ele alınmıştır. Narsisistik Kişilik Bozukluğu (NKB) terimi ilk kez DSM-III'te yer almıştır. Narsisizme yönelik yapılan güncel çalışmalarda narsisizmin normal ve patolojik ayrımının net bir şekilde yapılamayacağı belirtilmiştir (Miller vd., 2017). Güncel olarak DSM-5'e bakıldığında narsisizmin patolojik formuna karşılık gelecek şekilde, narsisistik kişilik bozukluğundan büyüklenmeciliğin şişirilmiş hali, sınırı olmayan bir şekilde güce ve başarıya dair komplike arzular, kişinin kendisinin biricik olduğuna dair inancı, hayranlığa duyulan arzu, haklı olmaya dair duyulan istek, manipülasyon

uygulayabilecek potansiyelde olma, kıskançlık, kibirlilik ve empatiden yoksun olma gibi özellikleri kapsayabileceğinden bahsedilmiştir (Köroğlu, 2013). Ayrıca, literatürde teorik ve ampirik açıdan ele alınan narsisistik kişilik bozukluğuna sahip kişilerin diğer insanlarla olan etkileşimlerden etkilendiği belirtilmiştir (Roark, 2012). Klinik narsisizm, özellik (trait) narsisizminden farklı olarak içe dönük yapı, negatif duygulanım ve duygusal dengesizlik ile karakterize edilmiştir (Miller ve Campbell, 2008).

1.1.2. Büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm

Araştırmacılar narsisizmden farklı şekillerde bahsetmişlerdir. Kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm bireylerin iyi oluşları, adaptasyonları ve patolojik yönleriyle birbirlerinden farklılaşmaktadır (Pincus ve Roche, 2011). Kohut (1977) narsisizmin kırılgan yapısına, Kernberg (1975) büyüklenmeci yapısına vurgu yapmış ve her iki isim de narsisizmin bünyesinde bulundurduğu empati yoksunluğu kavramına değinmiştir. Günümüzde narsisizmden kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm olmak üzere iki boyutlu bir yapı olarak bahsedilebilir (Dickinson ve Pincus, 2003; Rose, 2002; Wink, 1991). Wright ve diğerleri (2010) kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmin patolojik narsisizmde toplanan iki boyut olduklarına dair kavramsallaştırmayı benimsemişlerdir. Böylece narsisizme dair sınıflandırma büyüklenmecilik ve kırılganlık olarak iki boyut üzerinden yapılmıştır (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Narsisizm kavramından kırılgan ve büyüklenmeci olarak iki temel sınıfta bahsedilebileceği literatürde de birçok araştırmacı tarafından belirtilmiştir (Cain vd., 2008; Miller vd., 2017; Pincus vd., 2009; Pincus ve Lukowitsky, 2010; Rose, 2002; Wink, 1991). Klinik örneklem ile çalışılmayan araştırmalarda narsisizmin iki boyutu arasında bağlantı olmayabileceği bulunmuştur (Brown vd., 2016; Hendin ve Cheek, 1997; Ksinan ve Vazsonyi, 2016; Miller vd., 2011; Ng vd., 2011). Kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmi tamamen birbirinden ayıran araştırmaların aksine, kırılgan narsisizmin büyüklenmeci narsisizm ile ilişkili olduğunu gösteren bulgular mevcuttur. Bu bulgular, büyüklenmeci narsisistik eğilimler artış gösterdiğinde ona eşlikli bir şekilde kırılgan narsisizmin de ortaya çıktığını savunmaktadır (Gore ve Widiger, 2016; Kernberg, 1975; Pincus vd., 2014; Pincus ve Lukowitsky, 2010; Roberts ve Huprich, 2012)

Literatürde yaygın olarak narsisizm, büyüklenmeci ve kırılgan olmak üzere iki farklı boyuta ayrılmıştır (Wink, 1991). Halk arasında narsisizm kibirli, kendini üstün gören

kişilerle ilişkilendirilir ve bu büyüklenmeci narsisizmdir (Pincus vd., 2014). Kırılgan narsisizmden ise reddedilme duyarlılığı ile ilişkilendirilen kişilik özelliklerinden biri olarak bahsedilmiştir (Besser ve Priel, 2010). Narsisizmin iki boyutu arasındaki farklılıklar literatürde araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Narsisizmin kırılgan boyutunda kişiler eleştiriye duyarlılık, yoğun tevazu gösterme, stres ve endişe içinde bulunma ve acılı hissetme gibi özellikler bulundurmaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Büyüklenmeci boyutunda ise kişiler odak noktası olma üzerine eylemlerde bulunurlar ve hak sahibi olduklarına dair tutumlar sergileyerek büyüklenmeci yaklaşım gösterirler (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Benzer şekilde literatür de kırılgan narsisistik özelliklere sahip kişilerin içedönük yapısını, büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişilerin ise dışadönük yapısını destekler niteliktedir (Campbell ve Miller, 2013; Miller ve Maples, 2011). Kırılgan narsisizmde bireylerin eleştiriye duyarlılığından ötürü kendisine eleştiri gelebilecek ortamlardan uzak durmayı tercih edecekleri belirtilmiştir (Gabbard, 1989). Benzer şekilde, eleştiriye duyarlılıkla birlikte kırılgan narsisistik özelliklere sahip kişilerin kendini sosyallikten geri çekmesi de görülebilmektedir (Pincus ve Lukowitsky, 2010). Bu bilgiyi destekler şekilde, bu eğilimlere sahip kişilerin düşük sosyal becerileri ile çevrelerine daha güvensiz, çekingen, memnuniyetsiz ve savunucu şüpheler ile yaklaşabilecekleri belirtilmiştir (Dickinson ve Pincus, 2003). Kırılgan narsisizmin tersi olarak büyüklenmeci narsisizmde bireyler kendilerine gelen eleştirileri yok saymaya yatkınlardır (Baumeister ve Vohs, 2001). Bu özellikleriyle bağlantılı olarak büyüklenmeci narsisistik eğilimlere sahip kişiler negatif değerlendirmeleri dış kaynağa atfederler (Campbell vd., 2000). Jauk ve Kaufman (2018) tarafından yürütülen ve reddedilme korkusuna yönelik yapılan araştırmada, narsisizmin kırılgan boyutu ve reddedilmeye dair korku yüksek ilişkili iken büyüklenmeci boyutunda bu ilişki düşük bulunmuştur. Türkiye'de yürütülen bir araştırmada ise kişiler reddedildikten sonra narsisizmin kırılgan boyutunda mutsuz ruh hali ve incinmişlik görülebilirken; narsisizmin büyüklenmeci boyutunda ise kişilerde daha çok öfkenin ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca, kırılgan narsisistik eğilimlere sahip kişilerin bu tip durumlarda büyüklenmeci narsisistik eğilimlere sahip kişilere göre duygularını ve tepkilerini daha yoğun bir biçimde yansıttıkları görülmüştür (Şen, 2019). İki boyut arasında başka bir farklılık olarak, kırılgan narsisizmde büyüklenmeci narsisizme göre bireylerin hayal kırıklığına dair eşiklerinin daha düşük olabileceği ve gerilimden daha kolay etkilenebilecekleri belirtilmiştir (Sedikides vd., 2004). Ayrıca, kırılgan narsisistik eğilimlere sahip bireylerde intihara kadar gidebilecek öfke, sosyal içe çekilme, kıskançlık ve çaresizlik ortaya çıkabilmektedir (Pincus vd., 2014)

Sosyal açıdan incelendiğinde, narsisizmin iki boyutunun çevre ile olan etkileşimlerinin farklılaştığı görülmektedir. Her iki boyutun sosyal etkileşime farklı şekillerde ihtiyaç duyacağı görülmektedir. Narsisizmin büyüklenmeci boyutunda bu durum çevreden ilgi beklemeye yöneliktir (Arkin ve Lakin, 2001) ve bu bağlamda büyüklenmeci eğilimlere sahip bireyler ilgi odağı olmaya yönelik bir biçimde davranışlarını düzenlerler (Byrne ve Worthy, 2013; Chatterjee ve Hambrick, 2007; Collins ve Stukas, 2008; Wallace ve Baumeister, 2002). Hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsisizm dikkatleri üzerine çekme ve hayranlık uyandırma gibi sosyal özellikler bakımından farklılaşır (McCain ve Campbell, 2018). Narsisizm, sosyal özellikler açısından değerlendirildiğinde, narsisizmin büyüklenmeci boyutunda çevrelerindeki insanların onayını talep etmek yerine odaklarında ilgilerini almak vardır (Morf ve Rhodewalt, 2001; Raskin vd., 1991). Kırılgan narsisizmde ise fikirleri savunma, söylenenleri üstüne alınma, utangaçlık, kaçınma ve içe dönüklük görülür (Ellison vd., 2013). Bu özelliklere ek olarak kırılgan narsisizmde kişilerin daha karamsar yapıda oldukları ve travmalar karşısında daha hassas oldukları da belirtilmiştir (Wink, 1991). Büyüklenmeci narsisizmde ise bireylerin daha sosyal, özgüvenli ve kendilerine hayranlık duyulmasına dair ihtiyaçlara sahip olmalarının yanı sıra daha saldırgan eğilimler gösteren bir yapıda oldukları belirtilmiştir (Wink, 1991). Narsisizmin boyutlarının sosyal açıdan farklılaşmasına dair yapılan başka bir araştırmada narsisizmin kırılgan boyutu ile yalnızlık arasında pozitif ilişki bulunmuş fakat büyüklenmeci boyut ve yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir (Çağlayaner ve Çoklar-Okutan, 2021). Narsisizmin üniversite öğrencilerinde sosyal etkileşimler bağlamında farklılıklarına bakıldığında kırılgan narsisizmde aldatılmaya ve küçük düşürülmeye; büyüklenmeci narsisizmde ise başarılı olmaya dair daha hassas ve çabuk etkilenen bir yapı olduğu görülmüştür (Besser ve Priel, 2010).

Literatüre bakıldığında narsisizmin büyüklenmeci ve kırılgan boyutunun benlik saygıları açısından farklılaştığı görülmektedir. Büyüklenmeci ve kırılgan narsisistik kişilik özellikleri karşılaştırıldığında kırılgan narsisistik eğilimlere sahip kişilerin sosyal etkileşimlerinde benlik saygılarının düşük olmasından kaynaklı kaygılı yapıda olabilecekleri belirtilmiştir (Dickinson ve Pincus, 2003). Literatürde büyüklenmeci narsisizmin benlik saygısıyla ve bağımsız benlik kurgusuyla pozitif yönde ilişkili olduğu görülürken kırılgan narsisizm benlik saygısı ile negatif yönde bir ilişki sergilediği görülmüştür (Dickinson ve Pincus, 2003; Sedikides, vd., 2004). Kırılgan narsisizmde kişilerin benlik saygılarına yönelik düzenlemeler yaparken çevrelerinin kabulünü baz aldıkları düşünülmektedir (Cooper ve

Maxwell, 1995). Fakat büyüklenmeci narsisistik eğilimlere sahip kişilerin bu durumlarda tehdit algıladıklarında karşılarında bulunan kişiyi değersiz kılmaya yönelik stratejiler kullandıkları veya bu gibi durumlara kendilerini öven (self-aggrandizing) şekilde yaklaştıkları savunulmaktadır (Morf ve Rhodewalt, 2001). Ayrıca, kırılgan narsisizmde bireylerin benlik saygılarını koruyabilmek için teslimiyetçi ve kaçıngan olabilecekleri belirtilmiştir (Zeigler-Hill vd., 2011). Geçmişte mutluluk ve özsaygı arasında ilişkinin incelendiği bir çalışmada, kırılgan narsisizmde algılanan özsaygının daha az olduğu bulunmuştur ve mutluluk özsaygı ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Rose, 2002).

1.2. Sosyal Onay İhtiyacı

İnsanlar doğası gereği sosyal varlıklar olarak anılmaktadır. İnsanlar bu yapıları gereği yaşam boyu kişiler arası ilişkiler kurdukları için sosyallik yaşam içerisinde önemli bir kavramdır (Twenge ve Im, 2007). Bu bağlamda, insanların destek kaynaklarından biri başka insanlarla sosyal olarak etkileşimde olmaktır (Aronson vd., 2012). Bu sosyal etkileşimler ele alındığında bireylerin yakın ilişkiler kurabilmesi için sosyal olarak onay aradıkları söylenebilir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a). İnsanlar bu arayışları doğrultusunda çevrelerinden sevgi, onay ve kabul görme ihtiyacı duyarlar (Hofmann ve DiBartolo, 2010). Bu ihtiyaçları doğrultusunda insanlar, çevrelerindekilerin tutum ve eylemlerini özümsemeye yatkındır (Niemiec ve Ryan, 2009). Bu tabloya bakıldığında, onay ihtiyacından kaynaklı insanların başkalarına uyum göstermesi beklenmektedir (Aronson vd., 2012). Buna ek olarak, onaya duyulan ihtiyaç doğrultusunda bireyler çevreleri tarafından reddedilmesine sebep olabilecek davranışlardan da kaçındıkları ifade edilmektedir (Moulton vd., 1998). Literatürde sosyal onaya duyulan bu ihtiyaç farklı araştırmacılar tarafından ele alınan bir konu olmuştur.

Sosyal onay ihtiyacı literatürüne bakıldığında bu bağlamda yapılan ilk araştırmalarda bazı bireylerin kendilerini olduklarından daha pozitif yansıtmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir (Crowne ve Marlowe, 1964). Bu gözlemin üzerine yapılan çalışmalar sonucunda da araştırmacılar tarafından bireylerin toplum içinde sosyal olarak beğenilmek istedikleri anlaşılmış ve ortaya "sosyal beğenirlik" kavramı çıkmıştır (Crowne ve Marlowe, 1964). Buna benzer olarak, bazı araştırmacılar da bu kavramı bir motivasyon olarak ele almış (Blau, 1964) ve "onay motivasyonu" kavramından bahsetmişlerdir (Martin, 1984). Bu kavramlar da zamanla sosyal onay ihtiyacı kavramının oluşmasına yol açmıştır (Johnson ve

Vijver, 2003). Literatürde bu kavram bağlamında yapılan benzer araştırmalarda da kişilerin çevrelerinden bu onayı almaya yatkın oldukları bulunmuştur (Homans, 1961). Bazı araştırmacılar sosyal onay ihtiyacını bireylerin diğer kişilerin onayını beklemesi ve reddedilmekten kaçınmaları olarak tanımlamıştır (Leite ve Beretvas, 2005). Benzer şekilde, Öztürk (2007) onaya duyulan ihtiyacı çevrenin onayını ve kabulünü alma eğilimi olarak tanımlamıştır. Twenge ve Im (2007) ise sosyal onay ihtiyacı kavramını, diğer insanların fikirlerine uygun hareket etmekle ortaya çıkan kaygının ve diğer insanlar tarafından kabul edilmeye duyulan ihtiyacın varlığı olarak tanımlamıştır. Sosyal onay ihtiyacının işlevleri açısından bakıldığında, Karaşar ve Öğülmüş (2016a) sosyal onay ihtiyacının hem sosyal ilişkileri sürdürücü işlevi hem de çevrenin baskıları doğrultusunda hareket etmeye sebep olabilecek işlevi üzerinde durmuştur. Ayrıca, sosyal onay ihtiyacı kişinin takdir toplama arayışı olarak da ifade edilmektedir (Hebert vd., 1997). Bununla uyumlu olarak, sosyal hayatta beklenen onay insanlar arası etkileşimi artırıcı bir unsur olmasının yanı sıra kişilerin başkalarının talepleri doğrultusunda yaşamlarını sürdürmelerine de sebep olabilmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016a). Bernstein (2011) tarafından da insanların onay ve beğeni alma motivasyonlarıyla davranışlarını sergiledikleri belirtilmiştir. Larsen ve diğerleri (1976) ise kendini olduğu gibi kabul eden bireylerin sosyal onaya daha az ihtiyaç duyacaklarını belirtmişlerdir.

Literatüre bakıldığında kapsamı açısından sosyal onay ihtiyacına değinen kuramlar da bulunmaktadır. Murray (1938) İhtiyaçlar Kuramı'nda insanların belirli ihtiyaçlara sahip olduğunu belirtmiştir. Bu kurama göre insanların 20 ihtiyacı bulunmaktadır ve bunlardan biri de "yakınlaşma ihtiyacı", bir diğeri de "gösteriş ihtiyacı"dır. Bu iki ihtiyaç da insanların çevrelerinden bekledikleri onayla bağdaştırılabilir (Akt: Schultz ve Schultz, 2005). Abraham Maslow (1943) tarafından ortaya atılan kuramda bireylerin ihtiyaçlarına yönelik bir hiyerarşi geliştirilmiştir ve yaşamla ilgili temel ihtiyaçların karşılanmasından sonra sosyal ihtiyaçların geldiğine değinilmiştir. Bu sosyal ihtiyaçların içerisinde diğer insanlar tarafından onay görmeye ve aidiyete duyulan ihtiyaçtan bahsedilmektedir. Rotter (1954)'ın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre bir kişinin davranışının, bu davranışının yol açacağı sonuçlara dair beklentisine ve bu sonuçların değerinin ortak bir etkisine göre şekillendiği belirtilir. Bu kurama göre başkalarına yardım etme davranışlarının sonucunda sosyal onay alma beklentisi olabileceği düşünülebilir. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre yardım davranışında bulunurken hem sosyal onaya dair beklenti hem de ihtiyaç söz konusudur. Ellis ve Harper (1961) mantığa uymayan inançları ele aldıkları kuramda sosyal onaya duyulan ihtiyacın da bu kategoride

yer alabileceğine değinmişlerdir. McClelland (1987)'ın Başarı Gereksinimi Kuram'ı, Murray'ın İhtiyaçlar Kuramı'ndan yola çıkarak, ihtiyaçları başarı, güç ve bağlılık olarak gruplandırmıştır. Kuramda yer alan bağlılık ihtiyacı bireylerin içinde bulundukları toplumda kuracakları yakın ilişkilere dair ihtiyaçlar olarak tanımlanır. Özellikle bu ihtiyaç, sosyal onay ihtiyacı ile ilişkili görülebilir. Ayrıca, kişilerin sosyal çevrelerinden gelecek onaya duydukları ihtiyacı Young ve diğerleri (2003) "onay arayıcılık şeması" olarak açıklamışlardır. Bir başka kuram olan Benlik Sunumu Kuramı'nda ise Goffman (2009) kişilerin çevrelerine yönelik olarak hareketlerini ve/veya tutumlarını değiştirmeye yatkın olduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda, sosyal onaya ihtiyacı olan bireylerin sosyal çevrelerine kendilerini olduklarından farklı sunma eğilimlerinde oldukları görülmüştür (Mun ve Kim, 2021). Sosyal Etki-Uyma Kuramı'na göre sosyal olarak etkilere karşı uyum göstermeye çalışan bireylerin sosyal olarak beğenilme arzuları olduğunu belirtilir. Bu bireyler rahatsızlıklarını belirtmeme, oluşturdukları izlenim hakkında hassasiyet duyma, başkalarının fikirlerine yönelik uyum gösterme, riskli durumlara karşı hassas davranma ve karşılarındaki kişileri sıkça övme eğiliminde olan kişiler olarak tanımlanmışlardır (Karaşar ve Öğülmüş, 2016c).

Literatürde sosyal onaya ihtiyaç duyan kişilerin belirli özelliklerine vurgu yapılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı olan bireylerin kişilik özelliklerine bakıldığında uyum gösterebilen kişiler oldukları, içten ve temkinli şekilde davrandıkları bulunmuştur (Paulhus ve John, 1998). Ayrıca, araştırmacılar tarafından bu bireylerin "iyi insan" olarak anılmaya dair de ihtiyaçları olduğu belirtilmiştir (Crowne ve Marlowe, 1964; Chiba vd., 2009). Sosyal onaya ihtiyaç duyan bireyler, diğer insanların görüşlerine daha çok önem verirerken sosyal onaya daha az ihtiyaç duyan bireyler kendi görüşlerine daha çok odaklanırlar (Crowl, 2001, akt: Sosik ve Dinger, 2007). Sosyal onay ihtiyacı yüksek kişilerin çevrelerinden onay alabilmek ve sevilebilmek adına çevrelerinin istediklerini yaptıkları ve başkalarından gelen talepleri reddetmekte zorlandıkları görülebilmektedir (Değirmenci ve Demirli, 2019). Bu kişilerin aksine, sosyal onay ihtiyacı düşük bireylerin boyun eğici davranmaktan uzak oldukları, toplumsal takdir ve ödüllendirme yerine öz değerlerine yöneldikleri ve başkalarının fikirlerine karşı tolerans geliştirdikleri görülmektedir (Karaşar, 2014). Crowl (2001) tarafından sosyal onay ihtiyacı düşük kişilerin diğerlerinin onayına çok fazla önem vermediği ve böylece davranışlarını çevrelerine göre değil kendilerine göre düzenledikleri belirtilmektedir. Onay ihtiyacı yüksek kişilerin kendilerini iyi hissetmeleri çevreden gelecek olan geri dönütlere bağlıyken; bu ihtiyacı daha düşük olan kişilerin iyi hissetmeleri

kendilerinden gelecek geri bildirimlere bağlıdır (Canlı ve Karaşar, 2020). Sosyal onaya ihtiyaç duyan bireylerin terk edildiklerinde suçu kendilerinde arayacakları ve diğer insanlarla olan ilişkilerin bozulmasını istemedikleri için negatif ilişkileri ve eleştirilmeyi engellemeye çalışacakları belirtilmiştir (Karaşar, 2014). Burger (1999) tarafından bu ihtiyacın yüksek olduğu kişiler kültüre uygun davranan, başkalarının onayına göre hareket eden ve takdir görmeye yönelik davranan insanlar olabilecekleri belirtilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda, sosyal onaya ihtiyacı olan bireylerin sosyal çevrelerine kendilerini olduklarından farklı sunma eğilimlerinde oldukları görülmüştür (Mun ve Kim, 2021). Ayrıca, sosyal olarak onaya ihtiyaç duyan kişilerin benlik saygıları da çevrenin onayından etkilenen bir diğer faktör olduğu belirtilmiştir (Morgan, 2011).

Literatürde yapılan araştırmalarda sosyal onay ihtiyacı ve kaygı ilişkili görülen iki kavram olmuştur. Yapılan bir araştırmada sosyal ortamlarda reddedilme ve grubun dışında kalma ile ilgili risk algısı ile düşük benlik saygısı arasında bağlantı bulunmuştur (Leary vd., 1995). Ayrıca, sosyal çevreden gelen onaya duyulan ihtiyaç arttıkça kaygının sosyal alandaki yansımasının da arttığı görülmüştür (Leary ve Kowalski, 1995). Yapılan araştırmalarda sosyal onaya daha çok ihtiyaç duyan bireylerin sosyal kaygıya sahip oldukları belirtilmiştir (Feng vd., 2018; Leary ve Kowalski, 1995). Chiba ve diğerleri (2009) ise bu ihtiyaç ile olumlu izlenim bırakma ihtiyacını ve sosyal açıdan yaşanan kaygıyı bağlantılı bulmuşlardır. Benzer şekilde Karaşar ve Baytemir (2018) yaptıkları araştırmada sosyal onaya ihtiyaç duyan bireylerin diğer insanlar üzerinde bıraktıkları etkilere daha fazla anlam atfettikleri için bu bireylerde sosyal kaygının daha fazla görülebileceğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, sosyal olarak onay isteyen kişiler çevrelerindeki kişilerin düşünceleri konusunda endişe sahibi, kusursuzluk arayan, olumlu eleştiri almak isteyen, hayırsever ve istekleri geri çeviremeyen kişiler olarak tanımlanmıştır (West, 2013).

İnsanlar yaşadıkları kültüre bağlı olarak çeşitli özellikler geliştirirler. Sosyal onay ihtiyacının dinamiğine bakıldığında kişiler arası ilişkiler önemli bir yere sahiptir ve kültürden etkilendiği görülmektedir. Karaşar ve Öğülmüş (2016) insanların içinde yaşadıkları kültürün sosyal onaya duyulan ihtiyacı etkilediğini belirtmiştir. Twenge ve Im (2007) bu ihtiyacı kişinin içinde bulunduğu kültüre uygun yaşamasına dair duyduğu kaygı ile ele almış ve toplulukçu kültürlerde daha sık görüldüğünün altını çizmiştir. Farklı kültürlerde yapılan araştırmalara göre, toplulukçu kültürlerde sosyal onaya duyulan ihtiyaç daha fazlayken bireyci kültürlerde daha az bulunmuştur (Middleton ve Jones, 2000). Toplulukçu kültürdeki insanlar diğerlerinin fikirlerini önemseme, kendi topluluğuna bağlı

hissetme ve uyum gösterme özelliklerine sahiptir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014). Bireyci kültürlerde kişiler daha çok kendilerine yönelik düşünürken toplulukçu kültürlerde ise bireyler kültürlerinin kendilerinden yapmaları beklenen davranışları önemser (Triandis ve Gelfand, 1998). Toplulukçu bir kültür olarak Türkiye'de başkalarının fikirlerine önem verilmektedir (Karaşar, 2014) ve ülkemiz ile ilgili yapılan araştırmalarda sosyal onay ihtiyacının kişiler arası ilişkilere ihtiyaç duyma ile bağlantılı olarak fazla olduğu görülmektedir (Karaşar ve Öğülmüş, 2016b; Tanhan ve Mukba, 2014). Benzer şekilde Karaşar ve Öğülmüş (2016c) yaptıkları araştırmada toplulukçu benliğin sosyal onay ihtiyacını yordadığını görmüşlerdir. Bu bilgiler ışığında, sosyal onaya duyulan ihtiyaç kültüre uygun ve çevre tarafından istenilen şekilde davranmak olarak ele alınabilirken, bu ihtiyacın düşüklüğü bağımsız hareket etmek ile bağdaştırılabilmektedir (Leary ve Baumeister, 2000).

Literatürde sosyal onay ihtiyacının cinsiyet ve yaş bazındaki farklılıklarının da incelendiği görülmektedir. Yapılan bir araştırmada, yaşları 18-24 arası olan katılımcıların diğer yaş gruplarına oranla sosyal onaya daha az ihtiyaç duydukları görülmüştür (Değirmenci ve Demirli, 2019). Yapılan başka bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin okudukları sınıf düzeylerine göre sosyal onay ihtiyacının farklılaştığı, 3. sınıf öğrencilerin 4. sınıf öğrencilerine kıyasla daha çok sosyal onaya ihtiyaç duydukları bulunmuştur (Karaşar ve Öğülmüş, 2016c). Bu bulguyla benzer olarak lise öğrencilerinin sınıf düzeylerinde sosyal onay ihtiyacı farklılığına bakıldığında, 9. sınıf öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı 11. sınıf öğrencilerinden daha fazla bulunmuştur (Göller, 2010). Literatürde onaylanma ihtiyacı ile ilgili yapılan araştırmalardan biri olarak Carlo ve diğerleri (1966) tarafından ergenler ile gerçekleştirilen bir araştırmada kadınlara göre erkeklerin onay motivasyonuyla ahlaki davranışlarını gerçekleştirdikleri ve onaya kadınlara göre daha fazla önem verdikleri görülmüştür. Sonraki yıllarda ise sosyal onaya duyulan ihtiyacın cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür (Değirmenci ve Demirli, 2019; Erözkan, 2005; Karaşar ve Öğülmüş, 2016; Karaşar, 2020; Uslu vd., 2019).

1.2.1. Narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı

Başkalarından beklenen sosyal onay ve narsisizm birbirleriyle bağlantılı olabilecek iki kavramdır. Sosyal onaya duyulan ihtiyaç, başkalarından gelen istekler, değerlendirmeler ve kişinin başkaları ile olan adaptasyon süreçlerini kapsayan bir kavramdır (Karaşar, 2014).

Sosyal onaya duyulan ihtiyaç ile narsisizm arasındaki ilişkiden literatürde, narsisistik kişilik özelliğine sahip bireylerin çevrelerindeki insanların onayına sürekli bir biçimde ihtiyaç duymaları şeklinde bahsedilmiştir (Kart, 2004). Ayrıca, narsisistik gereksinimlerini karşılayabilmek isteyen bireylerin çevreden değer ve kabul görebilmeye yönelik davranışlar için çaba harcadıkları da belirtilmiştir (Özmen, 2006). Bununla uyumlu olarak, narsisistik bireylerin benliklerine dair sahip oldukları saygı da çevrelerindeki insanlardan gelen onay ile bağlantılı bulunmuştur (Hall vd., 2003).

Literatürde genel bağlamda narsisizm kavramı ile sosyal onaya dair duyulan ihtiyaç arasındaki bağlantıyı vurgulayan çalışmalardan (Hall vd., 2003; Kastenbaum, 1993; Kart, 2004) farklı olarak Karaşar (2020) tarafından yapılan araştırmada narsisizmin kırılgan boyutu ile sosyal onaya duyulan ihtiyaç arasında anlamlı ilişki bulunurken büyüklenmeci boyutu ile anlamlı ilişki bulunamamıştır. Kırılgan narsisizme sahip bireylerin çevrelerinden gelecek olan sosyal onaya dair ihtiyaçları onları duyarlı bir hale sokarak sosyal ilişkilere gergin yaklaşmalarına ve sosyallikten geri çekilmelerine sebep olabilmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003).

1.3. Özgecilik

İnsanların sosyal yapısı, en temel özelliklerinden biridir. İnsanların sosyal yapıları düşünüldüğünde yardım davranışı önemli bir kavram olarak görülür (Cüceloğlu, 1993). Sharma ve Tomer'a (2018) göre prososyal davranış, davranışı gerçekleştirme motivasyonundan bağımsız bir şekilde başkasına faydalı olması iken özgecilik ise prososyal davranışın içinde barındırdığı bir kavramdır. Bu noktada özgecilik davranışı prososyal davranıştan ayrılır çünkü özgecilikte temel motivasyon herhangi bir çıkar olmadan yardım edebilmektir (Yöntem, 2017). Fedakârlık kavramı ise, davranışı gerçekleştiren kişiye fayda sağlamadan başkalarına fayda sağlayan eylemleri içerir (Andreoni vd., 2008; Fehr ve Fischbacher, 2003; Kerr vd., 2004). Fedakârlık kavramına yakın bir kavram olarak özgecilik kavramı, kişinin kendisine sağlayacağı yarardan fazlasını başkalarına sağlaması olarak da tanımlanmıştır (Wilson, 1992). Özgecilik diğerlerinin iyiliğini sağlama ve ihtiyaçları konusunda yardımcı olma isteği olarak ele alınırken fedakârlık kavramı ise kişilerin kendi ihtiyaç ve faydalarındansa başkalarınınkini önceliklendirmesi olarak ele alınmıştır (Batson, 1991).

Özgecilik kavramı pek çok araştırmacı tarafından farklı açılardan ele alınan bir kavram olmuştur. İlk defa Aguste Comte tarafından kişilerin kendilerine fayda sağlamaktan ziyade başkalarına fayda sağlama eğilimi olarak ortaya atılan özgecilik (alturism) kavramı (Feldman, 2017) Latince bir kelime olarak "başkaları için" anlamına gelmektedir ve özgecilik kavramı Comte'a göre kişinin hayatında başkaları için yaşamasıdır (Batson ve Shaw, 1991). Freud (1966) ise özgecilik kavramından hem pozitif hem negatif tarafları olan bir savunma mekanizması olarak bahsetmiştir. Schwartz (1970) kişinin özgeci eylemde bulunmasını ahlaki yükümlülük olarak tanımlamış, kişilerin sahip olduğu değerler ve kuralların özgeci davranışları şekillendirdiğini belirtmiştir. Boehem (1979) ise özgeciliği bir kişinin bir başkasına bilinçli bir biçimde, içinden geldiği gibi ve fedakâr bir şekilde odağını ve gücünü yöneltmesi olarak tanımlamıştır. Çetin (2019) tarafından ise özgecilikten, kişinin kendi faydasından çok başkalarına fayda sağlamaya çalışması veya kendisi birtakım kayıplar yaşayacak olmasına rağmen karşı tarafa fayda sağlayacak şekilde davranması olarak bahsedilmiştir. Özgecilik literatürüne bakıldığında özgeciliğe dair hipotezler de öne sürülmüştür. Batson (1991) empati-alturizm hipotezini öne sürerek bireylerin empatik şekilde yaklaştıklarında özgeci eylemlerde bulunma eğiliminde olabileceklerini belirtmiştir. Literatürde fedakarlığın başkalarının yararını kişinin kendi yararının önüne koyması olarak belirten tanımlamalarına ek olarak, özgecilik sağlıklı savunma mekanizmalarından biri olarak belirtilmiş ve uzun yıllar süren pozitif ilişkiler ve bireysel memnuniyetin göstergelerinden biri olarak görülmüştür (Vaillant, 1977). Literatürde özgecilik ile ilgili, yardım etme sonucu yardım eden kişinin pozitif duygular elde ettiğinden bahsedilmiştir. Öte yandan, başkalarının üzerinde sosyal etki oluşturmak, kendilik imajını yüceltmek veya başka bir fayda görmek amacıyla yapıldığında bu özgecilik davranışlarının özgecilik kavramı altına girmeyeceğini belirtilmiştir (Ümmet vd., 2013).

Özgecilik kavramı literatürde çeşitli değişkenler ile ilişkileri incelenen bir kavram olmuştur. Özgecilik ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında kadınlar daha fazla özgecil davranışlar sergilerken erkeklerin daha fazla sosyal yardım davranışlarında bulundukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, sosyal yardım davranışlarındaki cinsiyet farklılıklarına bakıldığında erkeklerin toplumsal konularda yardım davranışlarında bulundukları görülürken kadınların duygusal konular ile ilgili yardım davranışında bulundukları görülmektedir (McGinley ve Carlo, 2007). Özgecilikle ilgili yaş farklılıklarına bakıldığında ise Sparrow ve diğerleri (2021) orta yaş grubunun gençlere göre daha fazla özgecilik sergiledikleri fakat eğitim düzeyleri ve gelir düzeyleri açısından bir farklılık görülmediğini

belirtmişlerdir. Bekkers ve Wiepking (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise bağışta bulunma davranışının yaş ile artmasına ek olarak eğitim düzeyinin artması ile de bağışta bulunma davranışının arttığı görülmüştür. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri gibi demografik değişkenler ile özgecilik arası ilişkileri inceleyen çok sayıda araştırma bulunmaktadır ve bu araştırmalar özgecilik kavramının kişisel özelliklere göre farklılaşabileceğini göstermektedir.

Özgecil davranışların kişiye fazla gelmediği takdirde iyi oluşla ve mutlu ruh hali ile ilgili olduğu görülmüştür (Post, 2005). Fakat kişiler kendi iyi oluşlarını ve mutluluklarını negatif yönde etkileyecek özgecil davranışlar sergileyebilecekleri görülmüştür. Bu bağlamda aşırı özgecilik kavramı, özgeci bir kişinin göze almak isteyeceğinden çok daha fazla fedakârlık davranışını içerir (White vd., 2018). Özgeci davranan kişiler başkaları için sağlayacağı faydayı artırma girişimde bulunurken kendileri için olacak etkiyi göremeyebilirler (Murphy ve Ackermann, 2014). Yapılan bir araştırmada aşırı özgeci insanların halktan insanlarla veya prososyal davranış sergileyen gruplarla karşılaştırıldığında sosyal hayatta daha çok kural yıkıcı davranışlarda bulunabileceği görülmüştür ve bu kuralların hukuki alanlardan daha çok sosyal kurallarla ilgili olduğu bulunmuştur (White vd., 2018). Literatürde aşırı özgecilik, göze alınandan fazla fedakârlık yapılması olarak belirtilmiştir. Buna ek olarak, kişinin kendisine zarar verecek noktada fedakârlık eylemlerini gerçekleştirmesinden de bahsedilmektedir. Özgeciliğin patolojik boyuttaki formunu Bachner-Melman ve Oakley (2016) kişinin kendisine zarar verecek ölçüde başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne koyması olarak tanımlamıştır. Oakley ve diğerleri ise (2012) özgeciliğin patolojik boyutunu iyi niyetle yapılan fedakarlığın kasıtsız bir şekilde kişinin kendisine ve başkalarına karşı kötü sonuçlar doğurabilmesi olarak tanımlamıştır. Benzer bir şekilde, patolojik özgecilik aşırı merhametli ve zarar verme ihtimali barındıran yardım davranışları ile de ilişkili bulunmuştur (Kaufman ve Jauk, 2020). Sağlıklı şekilde özgeci olan kişilerin yeniliklere karşı ve gelişime karşı motive oldukları görülürken patolojik özgecilerin başkalarının onayını kazanma, eleştirilmekten ve kabul görememekten kaçınmaya dair motive oldukları görülmektedir (Bachner-Melman ve Oakley, 2016). "Sağlıklı özgecilik" diğer kişilere fayda sağlamaktan keyif almayı anlaşmazlık yaratmadan sağlayabilmek olarak tanımlanırken "patolojik özgecilik" kişinin başkalarına fayda sağlarken kendisini feda etmesi olarak tanımlanmıştır (Seelig ve Rosof, 2001).

Özgecilik, literatürdeki tanımlamalardan da anlaşılabileceği gibi her zaman pozitif bağlamda atıflara sahip değildir. Batson ve diğerleri (2002) özgeciliğin ahlaki düşünce yapısı

ve sahip olunan değerlerin önemsenmesinin bir yansıması olabileceğinin yanı sıra kişilerin kendilerine dair pozitif benlik algılarını korumak ve suçluluk hissi yaşamama motivasyonu ile özgecil davranabileceklerini belirtmiştir. Ayrıca, bazı özgecilik davranışları sosyal çevre tarafından ya da yasalarca kabul görmeyebilir (White vd., 2018). Özgeciliğe dair algıyla ilgili yapılan çalışmalarda, özgeci insanların her zaman pozitif olarak algılanmadıkları (Parks ve Stone, 2010), İnsanların her zaman aşırı doğrucu görünenlerden hoşnut olmadıkları belirtilmiştir (Minson ve Monin, 2012; Monin vd., 2008). Buna ek olarak, özgeci kişilere yaptırım uygulandığı da görülmüştür (Herrmann vd., 2008; Kuběna vd., 2014; Pleasant ve Barclay, 2018). Bunların sebeplerinden biri olarak da fedakarlığa yapılan atfın özgeci davranışın sosyal norm gibi kalıp davranışlardan ne kadar sapma gösterdiğidir (Herrmann vd., 2008). Özgecilik araştırmalarında kullanılan "kamu malları deneyi"nde gösterilen aşırı özgeci davranışa dair negatif yaklaşımların değerlendiricilerin kendi saygınlıklarına dair tehdit algıladıklarında gerçekleşebileceği düşünülmüştür (Kawamura ve Kusumi, 2020). Benzer bir şekilde "kamu malları deneyi" kullanılarak yürütülen bir araştırmada katılımcılara parasının tamamını tutmak, yarı yarıya bir başkasına vermek ve paranın tamamını bir başkasına vermek olan 3 seçeneği içeren senaryolar sunulduğunda katılımcıların paranın kontrolünü sağlayan kişiye dair beğeni ve saygıları ölçülmüştür. Bu ölçüm sonucunda kişilerin norm dışı fedakârlık davranışına (paranın tamamını bir başkasına verme durumu) karşı daha olumsuz yaklaşabildikleri bulunmuştur (Kawamura ve Kusumi, 2020).

Özgecilik kavramı ile çeşitli değişkenler arası ilişkiler çalışmalarda ele alınmış ve bu değişkenler bağlamında farklılıklar vurgulanmıştır (Bekkers ve Wiepking, 2011; McGinley ve Carlo, 2007; Sparrow vd., 2021). Ancak özgecilik her zaman toplumsal ve bireysel bir fayda sağlayan şekilde ortaya çıkmamakla birlikte zarar verici bir ölçüde kendini gösterebilmektedir. Patolojik özgecilik olarak ele alınan bu kavramla ilişkili çeşitli değişkenleri ve risk faktörlerini inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Kaufman ve Jauk (2020) patolojik özgeciliğin çeşitli değişkenlerle ilişkilerini incelemiş ve patolojik özgecilik benlik saygısı, yaşam doyumu, depresyon ve Kendini Feda/Yüceltme (self-sacrificing self-enhancement) ile negatif yönde; sınırsız birlik (unmitigated communion) ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, Topuz (2013) tarafından lisans öğrencileri ile yürütülen bir araştırmada özgecilik arttıkça yaşama bakış açısının pozitifliğinin ve psikolojik iyi oluşun arttığı görülmüştür.

Literatürde patolojik özgecilikle birlikte ele alınan bir diğer kavram da sağlıklı bencilliktir. Sağlıklı bencillik olarak bahsedilen kavram kişinin kendi iyi oluşuna, gelişim sürecine, hazlarına ve bağımsızlıklarına dair duyduğu saygının hem kişinin kendisi hem de çevresi için pozitif etkiler yaratması olarak tanımlanmıştır (Maslow, 1943/1996). Sağlıklı bencillik kavramının kişilerin kendilerini feda ettiği ve başkalarının sorunlarıyla ilgili endişelendikleri "sınırsız toplumsallık" kavramı ile zıt yönlü bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur (Kaufman ve Jauk, 2020).

1.3.1. Narsisizm ve Özgecilik

Literatürde narsisistik özelliklere sahip bireylerin sergiledikleri davranışlardan ötürü narsisizm ve özgecilik kavramları bir arada anılan kavramlardan olmuştur. Yapılan geçmiş araştırmalarda kahramanlığın sosyal veya sivil ortamda gerçekleştirilmesinin narsisizmle ilgili olabileceği görülmüştür (Franco vd., 2011). Ayrıca, narsisistik yapıya sahip bireylerin gönüllü eylemlerde bulunabileceğinin de üzerinde durulmuştur (Tumblin, 2012). Bununla bağlantılı olarak, kendini toplu etkinliklerde gösteren ve hayırseverlikte bulunan narsistler "toplumsal narsistler" olarak tanımlanmıştır (Gebauer vd., 2012). Literatürde narsisizm ve özgecilik kavramları bir madalyonun iki yüzü olarak tasvir edilmiştir ve özgeciliğin patolojik formu ile narsisizmin kırılgan boyutu ilişkili bulunmuştur (Bachner-Melman ve Oakley, 2016). Kırılgan narsisizme sahip bireylerin sosyal olarak reddedilmeye ve eleştirilmeye dair korkularından kaynaklı yardım davranışı gösterdiği ve bu kişilerin patolojik özgecilikten yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (Kaufman ve Jauk, 2020). Ayrıca, bencilliğin sağlıklı formu kırılgan narsisizm ile zıt yönlü bir ilişkiye sahipken büyüklenmeci narsisizm ve toplumsal narsisizm ile zayıf bir pozitif ilişki göstermiştir (Kaufman ve Jauk, 2020). Narsisizm ve özgeciliği madalyonun iki yüzü olarak bahsedilmesinin yanı sıra aşırı özgeci kişilerin narsist olarak nitelendirilmesine rağmen bu kişilerin geleneksel anlamdaki narsisizm kavramının bir üyesi olmadıkları belirtilmiştir (White vd., 2016). Bunun sebeplerinden biri olarak aşırı fedakarlığın narsisizm spektrumunda var olan belirli birkaç bileşeni içermesi olabileceği belirtilmiştir (White vd., 2018).

1.3.2. Sosyal onay ihtiyacı ve özgecilik

Literatürde sosyal onaya duyulan ihtiyaç ile yardım davranışı ilişkilendirilen iki kavram olmuştur. Bu bağlamda bireyler tarafından gerçekleştirilen özgecil davranışlar da bireylerin sosyal onay ihtiyacı ile ilişkilendirilebilir. Batson (1997) tarafından özgecilik benmerkezci ve diğerleri merkezli özgecilik olarak iki grupta ele alınmıştır. Kişi karşıdakine fayda sağlamaya yönelik davranıyorsa bu diğerleri merkezli, kendi çıkarları doğrultusunda özgecil davranıyorsa bu benmerkezci özgeciliktir. Bu bağlamda kişiler özgecilik davranışlarında bulunurken kendilerini daha fazla önceliklendiriyor olabilirler. Başka insanların fikirlerine önem veren bireyler kendi ihtiyaçlarından çok başkalarının ihtiyaçlarını önceliklerindirler ve bu doğrultuda davranışlarını başkalarına göre düzenlerler (Baytemir vd., 2017; Özden, 2019). Freud (1966)'a göre savunma mekanizması olan özgecilik kişilerin sosyal olarak onaylanmak için kullandıkları bir davranıştır. Aronfreed (1970) ise başka birinin istediği bir amaca ulaşmasına yardım etmenin ya da başka bir bireyin derdini azaltmaya yönelik eylemin de sosyal onay isteğinin bir getirisi olabileceğini belirtmiştir. Buna benzer olarak, Satow (1975) yaptığı araştırmada sosyal olarak onaya ihtiyaç duyan bireylerin paralarını bağışlamak konusunda daha motive olduklarını belirtmiştir. Yardım etme davranışları maddi ödüllere odaklanmamıştır fakat yardım etme motivasyonunun altında sosyal onay ihtiyacının yattığından bahsedilebilir (Satow, 1975). Deutsch ve Lamberti (1986) yaptıkları çalışmada sosyal onaya ihtiyaç duyan bireylerin araştırmacıdan gelecek pozitif geri dönütlerden daha fazla etkilendiğini görmüştür.

Yardım davranışının kimsenin görmeyeceği bir şekilde yapılmasının da yardım davranışını gerçekleştiren kişinin sosyal onaya dair beklentisini etkileyebileceği düşünülmektedir (Satow, 1975). Literatürde bununla ilgili yapılan araştırmalarda ise davranışın gizliliğinin (başka biri tarafından daha görülmeyen) yardım davranışına doğrudan bir etkisi görülmemiştir (Horowitz, 1968) Yapılan bu araştırmalarda katılımcılar yardım davranışlarını tamamen gizli koşullarda gerçekleştirmemişlerdir ve bir başkasının da davranışlarından haberdar olacaklarını bilincindedirler. Bu bağlamda, araştırmalardaki yardım davranışının gizli bir şekilde yapılmasının etkisi net bir şekilde bilinememektedir. Satow (1975) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların kamusal ve gizli olmak üzere iki farklı düzenekte yardım davranışları ve sosyal onay ihtiyaçları incelenmiştir. Araştırma sonucunda gözlemlenebilir alanda gerçekleştirilen yardım davranışı ile sosyal onay ihtiyacı arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Özgecilik kişinin kendine bir fayda sağlamadan başkalarına fayda sağlaması olarak tanımlanan olumlu bir kavram olarak ele alınırken; patolojik özgecilik bireyin kendisine zarar vermesi pahasına başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarının önüne koyması olarak tanımlanmaktadır (Oakley vd., 2012). Patolojik özgecilik kişinin kendisi ve başkaları için çeşitli problemlere yol açabilen bir değişken olmasına rağmen patolojik özgecilikle ilişkili faktörleri inceleyen çalışmaların sayısının kısıtlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma kapsamında patolojik özgeciliği yordayan faktörlerin incelenmesi hedeflenmektedir. Alanyazında narsisizmin, özellikle de narsisizmin kırılgan boyutunun patolojik özgecilik ile güçlü bir ilişki gösterdiğine ilişkin bazı bulgular bulunmaktadır (Bachner-Melman ve Oakley, 2016; Kaufman ve Jauk 2020). Kırılgan narsisizm, düşük benlik saygısı, reddedilmeye ve eleştirilmeye karşı duyarlılık ve içe dönüklük gibi özellikler ile karakterize edilmektedir. Kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin yardım davranışlarının altında reddedilmekten ya da eleştiriden kaçınma ve kendi içsel ihtiyaçlarını karşılama gibi motivasyonlar yatabileceği belirtilmektedir (Kaufman ve Jauk, 2020). Diğerlerine yardım etme, aşırı özgeci davranışlarda bulunma gibi eylemlerin kırılgan narsisizmde altta yatan değersizlik ve kusurluluk hislerini telafi etmenin bir yolu olabileceği de akla gelmektedir. Öte yandan, yüksek benlik saygısı, kendini üstün görmek, odak noktası olma isteği gibi özellikler ile tanımlanan büyüklenmeci narsisizmin de patolojik özgecilik ile ilişkili bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip bireylerin başkaları üzerinde olumlu bir izlenim yaratmak, diğerlerinin hayranlığını kazanmak ve odak noktası olmak amacıyla aşırı özgeci davranışlarda bulunabileceği, önemli ve saygın bir kişi olarak değerlendirilmelerinin bir yolu olarak yardımsever davranışları bir araç olarak değerlendirebilecekleri akla gelmektedir. Narsisizm ile yakından ilişkili bir kavram olan sosyal onay ihtiyacı, patolojik özgecilik ile ilişkili olabilecek diğer bir faktör olarak ele alınmaktadır. Patolojik özgecilikte ortaya çıkan, bireyin kendi ihtiyaçlarını görmezden gelme pahasına başkalarına yardım etme davranışlarının, sağlıklı bir empati davranışı yerine bireyin ihtiyaç duyduğu sosyal onay ve takdiri elde etme çabasına dayanabileceği düşünülmektedir. Narsisistik özelliklere sahip bireylerin, özellikle de kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin benlik saygılarının çevreden gelen sosyal onay ile bağlantılı olduğu bulunmuştur (Hall vd., 2003). Bu bağlamda, narsisistik özelliklere sahip bireylerin diğer insanlar tarafından onay görme ihtiyaçlarının patolojik özgecilik ile sonuçlanabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada patolojik özgecilik ile büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm

ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkilerin incelenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma kapsamında, narsisizmin iki boyutu olan büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin sosyal onay ihtiyacı ile birlikte patolojik özgeciliği yordama düzeyinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, patolojik özgecilik düzeylerinin gönüllü faaliyetlere harcanan zamana göre farklılaşıp farklılaşmadığının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Narsisizm ve özgecilik arasındaki ilişkilere dair çalışmaların sayısının oldukça kısıtlı olduğu ve ülkemizde bu kavramların sosyal onay ihtiyacı ile olan bağlantılarını inceleyen bir çalışmanın bilindiği kadarıyla henüz gerçekleştirilmediği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin ve sosyal onay ihtiyacının özgecilik gibi genellikle olumlu kabul edilen davranışlarla nasıl ilişkilendiğini anlamanın ve patolojik özgecilik ile ilişkili olabilecek faktörleri incelemenin özgecilik ve patolojik özgecilik kavramlarına yeni bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ve Sosyal Hizmet gibi alanlarda eğitim alan bireylerin bu meslekleri seçmelerindeki motivasyonları gereği yardım davranışında bulunma eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir (Hirschi, 2011; Van Lange vd., 2011; Word, 2012). Bu yardımseverlik eğiliminin patolojik bir boyut almasının hem birey hem de hizmet sunduğu kişiler ve toplum açısından kritik sonuçlara yol açabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, psikolojik sağlık alanında eğitim gören bireylerdeki özgecilik davranışlarının patolojik yönlerini anlamak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın örnekleminin özgecilik eğilimlerinin yüksek olduğu düşünülen psikolojik sağlık alanında eğitim gören bireylerden oluşması hedeflenmektedir. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesiyle birlikte, psikoloji, RPD ve sosyal hizmet alanında eğitim görmekte olan bireylerin patolojik düzeydeki yardım davranışlarının altında yatan narsisistik eğilimlerin ve bu alanlarda eğitim gören bireylerin sosyal onay ihtiyaçlarının incelenmesi ve patolojik özgecilik üzerinde rol oynayan faktörlerin ele alınması mümkün olacaktır. Toplumun psikolojik sağlığı için temelde bu meslekleri gerçekleştiren bireylerin iyi oluşu birincil koşul olacaktır. Bu bağlamda, potansiyel olarak bu meslek alanlarında çalışabilecek olan öğrencilerin narsisistik eğilimleri, sosyal onaya duydukları ihtiyaç ve özgeci davranışı ne oranda patolojikleştirdiklerini incelemek toplumun psikolojik iyi oluşunu etkiler nitelikte olacaktır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların, gelecek yıllarda psikolojik sağlık alanında çalışacak kişilerin iyi oluşlarını destekleyecek çalışmalar için yol gösterici olması ve bu mesleklerin işlevsel bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar, klinik alanda çalışacak bireylerin narsisistik eğilimlerinin anlaşılması,

yardım davranışında bulunmalarındaki motivasyon ve aşırı özgeci eğilimlerini meslek hayatlarına adım atmadan önce anlamak bu alanlara müdahalede bulunmak açısından fayda sağlar nitelikte olacaktır.

1.5. Araştırma Hipotezleri

1) Büyüklenmeci narsisistik kişilik özellikleri, kırılgan narsisistik kişilik özellikleri, sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin bulunması beklenmektedir.
2) Psikolojik sağlık alanında eğitim gören bireylerde kırılgan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm ve sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordaması beklenmektedir.
3) Kırılgan narsisizmin patolojik özgeciliği büyüklenmeci narsisizme kıyasla daha güçlü bir biçimde yordaması beklenmektedir.
4) Psikolojik sağlık alanında eğitim gören bireylerin patolojik özgecilik düzeylerinin gönüllü faaliyetlere harcanan zamana göre anlamlı düzeyde farklılık göstermesi beklenmektedir. Gönüllü faaliyetlere bir haftada daha fazla zaman ayıran bireylerin patolojik özgecilik düzeylerinin gönüllü faaliyetlere daha az zaman ayıran bireylere kıyasla daha fazla olması beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Örneklem

Araştırma örneklemi 18-30 yaş arası üniversitelerin psikoloji, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmet bölümlerinde öğrenim gören ve psikiyatrik tanı almamış katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılacak kişi sayısını belirlemek amacıyla G*Power 3.1 programı (d =.20, güç =.95) ile gerçekleştirilen güç analizinde çalışma için gereken minimum katılımcı sayısı 162 olarak belirlenmiştir. Oluşabilecek denek kayıpları göz önünde bulundurulduğunda minimum 250 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında toplam 443 katılımcıdan veri toplanmıştır. Veri toplanan 443 katılımcıdan 8 kişi araştırmayı kabul etmemesi, 99 kişi araştırmayı yarıda bırakması, 6 kişi araştırmayı iki kez doldurması, 3 kişi yaşı araştırma için belirlenen aralığa uymaması, 25 kişi psikoloji, RPD ve sosyal hizmet bölümleri dışında bir bölümde öğrenim gören kişiler olması ve 44 kişi psikiyatrik tanı almış olması nedeniyle araştırmaya dahil edilmemiştir. Aykırı değer analizleri sonucu 2 kişinin veri setinden çıkartılması sonucu 256 kişiden elde edilen veriler analize dahil edilmiştir.

Araştırma örneklemi 230'u kadın (%89.8), 25'i erkek (%9.8) ve 1'i cinsiyetini belirtmek istemeyen (%0.4) kişi olmak üzere 256 kişiden oluşmaktadır. Yaş aralığı 18-30 olan örneklemin yaş ortalaması 22.95'tir (*SS* = 2.395). Toplam 256 katılımcının 154'ü (%60.2) psikoloji bölümünde, 62'si (%24.2) rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde, 40'ı (%15.6) ise sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgi tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1. *Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri*

Değişkenler		**Sıklık**	**(%)**
Cinsiyet	Kadın	230	89.8
	Erkek	25	9.8
	Belirtmek istemiyorum	1	0.4
Eğitim	Lisans	202	78.9

	Lisansüstü	54	21.1
Lisans Sınıf Düzeyi	1. sınıf	17	6.6
	2. sınıf	41	16.0
	3. sınıf	62	24.2
	4. sınıf	90	35.2
Bölüm	Psikoloji	154	60.2
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	62	24.2
	Sosyal Hizmet	40	25.6
Gönüllü faaliyetlerde bulunma	Evet	51	19.9
	Hayır	205	80.1
Gönüllü faaliyetlere harcanan zaman	Az	35	13.7
	Çok	16	6.3
Sosyal yardım davranışında bulunma	Evet	234	91.4
	Hayır	22	8.6

2.2.Veri Toplama Araçları

2.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu form katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, hangi bölümün öğrencisi oldukları, kaçıncı sınıfta oldukları, herhangi bir psikiyatrik tanı alıp almadıkları ve herhangi bir tedavi görüp görmedikleri, psikiyatrik ilaç kullanımları, gönüllülük faaliyetlerinde bulunma durumları, bulunuyorlarsa gönüllülük yaptığı kuruluşlar, görevleri, gönüllülük faaliyetlerine bir haftada ne kadar zaman harcadıkları, sosyal yardımda bulunup bulunmadıkları ve bulunuyorlarsa bunu bir haftada ne sıklıkla gerçekleştirdiklerini kapsayan sorular bulunmaktadır.

2.2.2. Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

Ölçek Karaşar ve Öğülmüş (2016a) tarafından kişilerin toplumda ihtiyaç duydukları sosyal onayı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 5'li Likert tipi ölçüme sahip olan ölçek 25 madde ve 3 alt boyuttan oluşur. Alt boyutlar: Başkalarının yargılarına duyarlılık, sosyal geri çekilme ve olumlu izlenim bırakmadır. Ölçek maddeleri 1- "kesinlikle katılmıyorum" ve 5- "kesinlikle katılıyorum" aralığında puanlanır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 25 maksimum puan ise 125 olarak belirtilmiştir. Ölçekten alınan puanın artması sosyal onay ihtiyacının da artması anlamına gelmektedir. Ölçekte herhangi bir ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğe ait iç tutarlılık katsayısı .90 alt boyutlar için ise ilk alt boyutta .83 ikinci ve üçüncü alt boyutlarda ise .80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ön test-son test geçerliği için .90 düzeyinde korelasyon elde edilmiştir. Mevcut çalışmada Cronbach alfa katsayısı .93, başkalarının yargılarına duyarlılık ve sosyal geri çekilme için .84, olumlu izlenim bırakma için .87 bulunmuştur.

2.2.3. Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği

Ölçek Kaufman ve Jauk tarafından 2020 yılında yetişkin bireylerin sergilediği sağlıklı bencillik ve patolojik özgecil davranışları değerlendirmek amacıyla geliştirmişlerdir. Ölçekte 20 madde bulunmaktadır ve 5'li Likert tipi ölçüme sahiptir. "Sağlıklı Bencillik" ve "Patolojik Özgecilik" olarak iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçek Öz Soysal ve Bakalım

tarafından 2023 yılında Türkçe'ye çevrilip standardizasyon çalışması yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe'deki geçerliğini belirlemek amacıyla İngilizce bilen bir gruba uygulanmış ve iki uygulama arası korelasyon .78 bulunmuştur. Yakınsak geçerlikleri değerlendirmek amacıyla "İki Boyutlu Benlik Saygısı: Kendini Sevme/Öz Yeterlilik Ölçeği" kullanılarak sağlıklı bencillik ve kendini sevme arasında .64 düzeyinde, sağlıklı bencillik ve öz yeterlik arasında ise .65 düzeyinde pozitif ilişkiler bulunmuştur. Ölçeğin bir diğer boyutu olan patolojik fedakarlıkla ise kendini sevme -.62 ve öz yeterlik -.63 düzeyinde negatif ilişkiler bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı sağlıklı bencillik alt boyutu için .73 ve patolojik özgecilik alt boyutu için .74 bulunmuştur. Ölçekte elde edilen iç tutarlık katsayıları sağlıklı bencillik için .95, patolojik özgecilik için .91 bulunmuştur. Ölçek için bileşik güvenirlik değerleri ise sağlıklı bencillik için .98 ve patolojik özgecilik için .95 bulunmuştur. Mevcut çalışmada ölçeğe ait Cronbach alfa katsayıları sağlıklı bencillik boyutu için .87, patolojik özgecilik boyutu için ise .85 bulunmuştur.

2.2.4. Patolojik Narsisizm Ölçeği

Ölçek Pincus ve arkadaşları tarafından 2009'da narsisizmin büyüklenmeci ve kırılgan boyutlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte 52 madde bulunmaktadır ve 6'lı Likert tipi (0: beni hiç tanımlamıyor ve 5: beni tam olarak tanımlıyor) ölçüme sahiptir. Ölçekte "kırılgan narsisizm" ve "büyüklenmeci narsisizm" olarak iki üst ve 7 alt boyut bulunmaktadır. Şen ve Barışkın (2019) tarafından ise ölçeğin Türkçeye standardizasyon çalışmalarında 2. ve 13. maddelerin faktör yükleri .30'un altında kalarak maddelerin alt ölçek puanlandırmasında değerlendirilmeye katılmamasına karar verilmiş ve çözümlemede 6 faktör olması çözümüne varılmıştır. Bu 6 faktör Temel Bileşenler Analizi sonucu varyansın %50,24'ünü açıklayarak ortaya çıkmıştır. Alt boyutların isimlendirmeleri içerdikleri maddelere göre belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasında "Fark Edilmeye Yönelik Beklentiler (FEYB)", "Büyüklenmeci Kendilik (BK)", "Kırılgan Kendilik (KK)", "Kendini Onaylatma (KO)", "Büyüklenmeci Hayaller (BH)" ve "Kendini Feda (KF)" olmak üzere 6 faktör belirlenmiştir. Pincus ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinalinde Cronbach alfa değeri .95 bulunurken Türkçe formunda ise .93 bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test kat sayısı Türkçeye uyarlanmış formunda .91 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler için test-tekrar test güvenirlik katsayıları ise .81-.93 arasında bulunmuştur. Patolojik Narsisizm Envanterindeki temel iki boyut olan büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan

narsisizm arasında .46 düzeyinde pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Mevcut çalışmada Cronbach alfa değeri .90 bulunmuştur. Büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm boyutları arası -.40 düzeyinde negatif yönlü ilişki saptanmıştır.

2.3.İşlem

Bu çalışmaya Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurul'undan 27/12/2024 tarihli ve 413754 numaralı etik izin alınması ardından başlanmıştır. Katılımcıların araştırmaya katılması gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya dahil olacak katılımcılara "elverişli örnekleme yöntemi" yoluyla ulaşılmıştır.

Veri toplama işlemi 05/02/2025 ile 08/04/2025 tarihleri arasında, online ortamda Qualtrics aracılığı ile katılımcılara ilgili linkin Telegram, Instagram ve Whatsapp gibi sosyal medya uygulamaları aracılığıyla, çeşitli üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere ulaştırılması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve kriterleri sağlayan katılımcılara ölçeklerle birlikte bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur. Üniversitelerin psikoloji, RPD veya sosyal hizmet öğrencisi olmayan öğrencilerin veri toplama süreci sonlanmıştır. Kriterleri sağlayan katılımcıların veri toplama süreci Demografik Bilgi Formu ve sonrasında ölçeklerin sunulması ile devam etmiştir. Ölçekler sıra etkisinin önüne geçebilmek adına karışık bir sırayla sunulmuştur. Ölçek maddeleri göz önünde bulundurulduğunda ölçeklerin toplam tamamlanma süresinin yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Ölçekler tamamlandığında katılımcılara araştırmaya katkıları için teşekkür içeren metin sunularak veri toplama süreçleri sonlanmıştır.

2.4. Veri Analizi

Verilerin analizi için SPSS (25.0) (Statistical Package of Social Sciences) kullanılmıştır. Sosyal onay ihtiyacı, patolojik özgecilik, büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizm arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi incelenmiştir. Çalışmada büyüklenmeci narsisizm ve kırılgan narsisizmin sosyal onay ihtiyacı ile birlikte patolojik özgeciliği yordama düzeyini değerlendirmek amacıyla hiyerarşik çoklu regresyon kullanılmıştır. Hiyerarşik regresyon modelinde sosyal onay ihtiyacı birinci basamakta, kırılgan narsisizm ikinci basamakta ve büyüklenmeci narsisizm üçüncü basamakta modele dahil edilerek bu değişkenlerin patolojik özgeciliği yordama düzeyi incelenmiştir. Psikolojik sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin patolojik özgecilik düzeylerinin gönüllü

faaliyetlere ayrılan zamana göre farklılığını incelemek amacıyla Bağımsız Örneklemler için t-Testi gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar gönüllü faaliyetlere ayırdıkları zaman göre az ve çok olarak gruplandırılmıştır. Gönüllü faaliyetlere bir haftada 5 saatten az zaman ayıran katılımcılar “az” kategorisine; 5 saatten fazla zaman ayıran katılımcılar ise “çok” kategorisine atanmıştır.

3. BULGULAR

Mevcut araştırmada öncelikle katılımcıların demografik bilgileri ve temel değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla keşifsel analiz olarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Ardından, araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır. Katılımcıların gönüllü faaliyetlere ayırdıkları zamana göre patolojik özgecilik puanlarını değerlendirmek amacıyla Bağımsız Örneklemler için t-Testi gerçekleştirilmiştir.

Ön analizleri gerçekleştirebilmek amacıyla Qualtrics platformu üzerinden toplanan veriler IBM SPSS 25.0.0 programına aktarılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul etmeyen 8 kişi, araştırmayı tamamlamayan 99 kişi, araştırmayı iki kez dolduran 6 kişi, yaş aralığına uymayan 3 kişi, araştırma için belirlenen bölümlerde öğrenim görmeyen 25 kişi ve psikiyatrik tanı almış 44 kişi araştırmaya dahil edilmeyerek toplamda 256 kişi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Aykırı değerlerin tespiti için hem tek değişkenli aykırı değer hem de çok değişkenli aykırı değer analizleri gerçekleştirilmiştir. Tek değişkenli aykırı değer analizi için z-score hesabı yapılmış ve z-score değeri -3.29 ila +3.29 arasında olmayan 1 katılımcı analiz dışı bırakılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çok değişkenli aykırı değer analizi için Mahalonobis hesaplaması yapılmıştır ve hesaplama sonucu 1 kişi, mahalonobis mesafesi $p < .0001$ değerinin altında olması ve kritik değer olan 21.67'yi aşması sonucu araştırma dışı bırakılmıştır. Veri setinin normal dağılım testleri -2.58 ve +2.58 aralığa göre değerlendirilmiştir (Hair vd., 2019). Yapılan normallik analizleri sonucu araştırmada kullanılan ölçeklerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin bu aralıkta yer aldığı görülmüştür.

3.1. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Tanımlayıcı Analiz Bulguları

Araştırmada kullanılan Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ), Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği (SBPÖ)'nin Patolojik Özgecilik (PÖ) boyutu, Patolojik Narsisizm (PN) ölçeği, kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm alt boyutlarına dair ortalama, minimum ve maksimum değer, standart sapma ve ölçeklerin toplam puanlarının çarpıklık basıklık değerlerini içeren betimsel analiz sonuçları tablo 3.1'de belirtilmiştir.

Tablo 3.1. *Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler*

Ölçüm Aracı	N	Min.	Maks.	*Ort.*	*SS*	Çarpıklık	Basıklık
SOİÖ	256	25.0	116.0	75.18	16.07	-.33	-.02
PÖÖ	256	10.00	43.00	26.75	7.22	-.13	-.65
PNÖ	256	39.00	187.00	125.27	29.05	-.40	-.35
PN-BN	256	15.00	49.00	29.75	5.76	.21	.15
PN-KN	256	4.00	149.00	87.48	29.24	-.36	-.47

Not. SOİÖ: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği; PÖÖ: Patolojik Özgecilik Ölçeği; PNÖ: Patolojik Narsisizm Ölçeği; PN-BN; Patolojik Narsisizm Ölçeği Büyüklenmeci Narsisizm Boyutu; PN-KN: Patolojik Narsisizm Ölçeği Kırılgan Narsisizm Boyutu

3.1.1. Değişkenlere ait korelasyon analizleri

Çalışmaya ait ön analizler ve betimsel analizlerin gerçekleştirilmesinin ardından değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla iki değişkenli Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucu bulgular Cohen (1988)'in önerdiği .10-.29 arası zayıf, .30-.49 arası orta ve .50-1.00 arası güçlü aralıklarına göre değerlendirilmiştir. Bu analiz sonucu büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm, sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilik arası ilişkilerin büyüklüğü ve yönü incelenmiştir. Korelasyon değerleri incelendiğinde patolojik narsisizmin kırılgan boyutu ile büyüklenmeci boyutu arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur (r = -.40**, p < .001) Patolojik narsisizmin kırılgan boyutu ile patolojik özgecilik (r =.53**, p < .001) ve sosyal onay ihtiyacı (r = .56**, p < .001) ile pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Patolojik narsisizmin büyüklenmeci boyutu ile patolojik özgecilik (r = -.20**, p = .001) ve sosyal onay ihtiyacı (r = -.28**, p < .001) arasında negatif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Patolojik özgecilik ile sosyal onay ihtiyacı arasında (r = .27**, p < .001) pozitif yönlü ve zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Değişkenler arası ilişkilere dair korelasyon değerleri Tablo 3.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.2. *Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi Bulguları*

	1	2	3	4
1- Kırılgan Narsisizm	-			
2- Büyüklenmeci Narsisizm	-.400**	-		
3- Patolojik Özgecilik	.533**	-.203**	-	
4- Sosyal Onay İhtiyacı	.560**	-.279**	.274**	-

Not. ** $p < .001$. PÖÖ: Patolojik Özgecilik Ölçeği, SOİÖ: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği

3.2. Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Araştırmada psikolojik sağlık alanında eğitim gören bireylerin büyüklenmeci narsisizm, kırılgan narsisizm ve sosyal onay ihtiyaçlarının patolojik özgeciliği yordama düzeylerini belirlemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz gerçekleştirilmeden önce varsayım kontrolleri sağlanmıştır. Değişkenlerin normalliği çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri üzerinden değerlendirilmiştir ve değişkenlerin normalliği sağladığı görülmüştür. Dağılım grafiği aracılığı ile modelin doğrusallığı test edilmiştir ve değerlerin homojen bir şekilde dağıldığı görülmüştür. Doğrusal bağlantı (multicollinearity) değerlendirmesi için değişkenlerin tüm Tolerance değerleri 0.10'un üzerinde bulunmuştur. Varyans Artış Faktörleri (VIF) değerlendirilmiş ve tüm değişkenler için VIF <10 bulunmuştur (Pallant, 2007). Bu bulgular, değişkenlerin hiyerarşik regresyon modeli için varsayımları karşıladığını göstermiştir. Hiyerarşik regresyon analizi için oluşturulan 3 model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Yapılan hiyerarşik regresyon analizinde sosyal onay ihtiyacı, kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgeciliği yordama düzeyleri incelenmiştir. Sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği yordama düzeyini incelemek üzere oluşturulan model 1 istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F(1,254) = 20.67$, $p = .000$]. Analiz sonuçlarına göre sosyal onay ihtiyacı patolojik özgeciliği anlamlı ve pozitif yönde yordamaktadır ($\beta = .27$, $t = 4.55$, $p = .000$). Bu modelin açıkladığı toplam varyans %8 olarak bulunmuştur ($R^2 = .08$). Sosyal onay ihtiyacı ile birlikte kırılgan narsisizm boyutunun patolojik özgeciliği yordayıcılığını inceleyen Model 2 istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F(2,253) = 74.22$, $p = .000$]. Analiz sonuçlarına göre kırılgan narsisizm patolojik özgeciliği pozitif yönde ve anlamlı bir biçimde yordamaktadır ($\beta = .55$, $t = 8.62$, $p = .000$). Modele kırılgan

narsisizmin eklenmesi ile modelin açıkladığı toplam varyans %29 olmuştur (R^2 = .29) ve model anlamlı düzeyde iyileşmiştir (ΔR^2 = .21) fakat modele kırılgan narsisizm eklendiğinde sosyal onay ihtiyacı değişkeninin patolojik özgeciliği yordayıcılığı anlamlılığını yitirmiştir (β = -.04, t = -.55, p = .580*)*. Sosyal onay ihtiyacı ve kırılgan narsisizm ile birlikte büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgeciliği yordama düzeyini incelemek üzere oluşturulan üçüncü model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [F(3,252) = 33.50, p = .000]. Yapılan analiz sonuçlarına göre, büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgeciliği anlamlı bir biçimde yordamadığı görülmektedir (β = .01, t = .18, p = .858). Büyüklenmeci narsisizmin modele eklenmesi açıklanan varyans düzeyini etkilememiştir, açıklanan varyans %29 olarak kalmıştır (R^2 =.29) ve modelin iyileşmesi açısından bir farklılık görülmemiştir (ΔR^2 = .00). Bu modelde kırılgan narsisizm anlamlı bir biçimde yordayıcı rolünü sürdürürken (β = .56, t = 8.24, p =.000) sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği anlamlı bir biçimde yordamadığı görülmüştür (β = -.04, t = -.54, p =.590). Değişkenlere ait hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına Tablo 3.3'te yer verilmiştir.

Tablo 3.3. *Sosyal Onay İhtiyacı, Kırılgan Narsisizm ve Büyüklenmeci Narsisizmin Patolojik Özgecilik Üzerindeki Yordayıcı Rolüne İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Bulguları*

Model	***β***	**SH**	***t***	***p***	***%95 G.A***		***R***	***R²***	***ΔR²***	***F***
					Alt	***Üst***				
1				.000[b]			.27	.08	.08	.00
SOİ	.27	.03	4.55	.000	.07	.18				
2				.000[c]			.53	.29	.21	.00
SOİ	-.04	.03	-.55	.580	-.07	.04				
KN	.55	.02	8.62	.000	.105	.17				
3				.000[d]			.53	.29	.00	.86
SOİ	.04	.03	-.54	.590	-.07	.04				
KN	.56	.02	8.24	.000	.105	.17				
BN	.01	.07	.18	.858	-.13	.16				

Not. SOİ: Sosyal Onay İhtiyacı; *KN*: Kırılgan Narsisizm; *BN*: Büyüklenmeci Narsisizm

3.3. Gönüllü Faaliyetlere Ayrılan Zamana Göre Patolojik Özgeciliğin İncelenmesi

Patolojik özgeciliğin gönüllü faaliyetlere ayrılan zamana göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla verilerin normal dağılım ve homojenlik varsayımlarını karşılaması sonucu Bağımsız Örneklemler t-Testi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda patolojik özgecilik düzeyleri gönüllülüğe ayrılan zamana göre anlamlı fark göstermemiştir. Patolojik özgecilik puanları açısından gönüllülüğe az zaman ayıran (*Ort.* =27.17, *SS* = 6.97) ve çok zaman ayıran (*Ort.* = 25.13, *SS* = 6.30) katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [$t(49) = .02$, $p = .982$]. Bulgular gönüllü faaliyetlere az ve çok zaman ayıran katılımcılar arasında patolojik özgecilik toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığına işaret etmektedir.

Tablo 3.4. *Patolojik Özgeciliğin Bağımsız Örneklemler için t-Testi ile Gönüllülüğe Ayrılan Zamana Göre Karşılaştırılması*

Değişken	**Kategoriler**	***N***	***Ort.***	***SS.***	***t***	***p***
Patolojik	Az	35	27.17	6.97	.023	.982
Özgecilik	Çok	16	25.13	6.30		

Not. N: Örneklemdeki Katılımcı Sayısı, *Ort*: Ortalama, *SS:* Standart Sapma*, p:* Anlamlılık Değeri*,* $p < .05$

4. TARTIŞMA

Mevcut araştırma sosyal onay ihtiyacı, kırılgan ve büyüklenmeci narsisistik kişilik özellikleri ile patolojik özgecilik arası ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Patolojik özgecilik kavramı ile ilişkili olabilecek değişkenlerin incelenmesini amaçlayan mevcut çalışma, kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmin sosyal onay ihtiyacı ile birlikte patolojik özgeciliği yordama düzeylerini incelemeyi hedeflemiştir. Çalışmada gerçekleştirilen hiyerarşik regresyon analizi sonuçları, sosyal onay ihtiyacının ve kırılgan narsisizmin patolojik özgeciliğin bir yordayıcısı olduğunu gösterirken, patolojik özgeciliğin en güçlü yordayıcısının kırılgan narsisizm olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal onay ihtiyacı başlangıçta patolojik özgeciliği anlamlı bir şekilde yordarken kırılgan narsisizm modele eklendiğinde sosyal onay ihtiyacının yordayıcı etkisi anlamlılığını yitimiştir. Narsisizmin bir diğer boyutu olan büyüklenmeci narsisizmin ise patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordamadığı ve modele anlamlı bir katkı sağlamadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar kırılgan narsisizmin ve sosyal onay ihtiyacının patolojik özgecilik ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğuna ve kırılgan narsisizmin patolojik özgeciliğin güçlü bir yordayıcısı olduğuna işaret etmektedir. Bu bölümde elde edilen bulgular literatürdeki bilgiler ışığında tartışılmıştır. Ek olarak, mevcut çalışmanın kısıtlılıkları, gelecek araştırmalar için öneriler ve klinik uygulamalar için etkileri tartışılmıştır.

4.1. Değişkenlere İlişkin Korelasyon Analizi Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu çalışmada kırılgan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm, sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilik arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon analizleri yürütülmüştür. Yapılan analizler sonucunda değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Patolojik narsisizmin iki farklı boyutu olan kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm arasında negatif yönde ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Alanyazında, kırılgan ve büyüklenmeci narsisizmin farklılıklarına değinilmiştir (Pincus ve Roche, 2011). Narsisizmin iki boyutunun ilgi odağı olmak ve dikkatleri üzerine çekmek gibi sosyal açılardan farklılaştıkları da belirtilmiştir (McCain ve Campbell, 2018). Literatürde kırılgan narsisistik kişilik özelliklerine sahip kişilerin büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerine sahip kişilere göre daha içedönük yapıda (Campbell ve Miller, 2013; Miller ve

Maples, 2011) ve reddedilmeye karşı daha duyarlı oldukları (Jauk ve Kaufman, 2018) görülmüştür. Bunlara ek olarak, kırılgan narsisizmin yalnızlık kavramı ile daha ilişkili olduğu (Çağlayaner ve Çoklar-Okutan, 2021) bulunmuştur. Mevcut araştırmada iki boyut arasında bulunan negatif yönlü ilişki alanyazındaki bulguları destekleyici niteliktedir.

Patolojik özgecilik ile kırılgan narsisizm arasında bulunan pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Mevcut çalışmadaki bulgularla uyumlu olarak, alanyazında kırılgan narsisizmin ve patolojik özgeciliğin ilişkili kavramlar olduğu görülmüştür (Bachner-Melman ve Oakley, 2016). Öte yandan, bu çalışmanın bulguları patolojik özgeciliğin büyüklenmeci narsisizmle negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Patolojik özgecilik açısından büyüklenmeci ve kırılgan narsisizmin farklı yönlerde ilişkilere sahip olması, kırılgan narsisizmde reddedilmeye yönelik korkuların büyüklenmeci narsisizme oranla daha yüksek olması ile ilişkilendirilebilir (Jauk ve Kaufman, 2018). Bu bulgular ışığında, kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin kabul edilmek ve reddedilmekten kaçınmak için yardım davranışlarını patolojik düzeyde gerçekleştirebilecekleri akla gelmektedir. Araştırma bulgularıyla uyumlu olarak, Kaufman ve Jauk (2020) kırılgan narsisistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin eleştirilere veya reddedilmeye dair duyarlılıkları nedeniyle yardım davranışlarında bulunabileceğini ve bu durumun patolojik bir hal alabileceğini öne sürmektedir. Narsisizmin bir diğer boyutu olan büyüklenmeci narsisizmde ise kişiler eleştiriye duyarlı olmaktan ziyade çevreden gelebilecek eleştirileri yok saymaya yatkındırlar (Baumeister ve Vohs, 2001). Ayrıca, büyüklenmeci narsisistik kişilik özelliklerine sahip kişilerin başarısız olarak algılanmaya dair hassasiyet gösterdikleri ve bu konuda savunmacı eğilimlere sahip oldukları belirtilmektedir (Besser ve Priel, 2010). Büyüklenmeci narsisizmde gözlemlenen kişisel amaçlara ulaşma duyarlılığı, narsisistik özelliklere sahip bireylerin çevrelerinin ihtiyaçlarından çok kendi çıkar ve hedeflerine odaklandıklarını göstermektedir. Bu bulgular büyüklenmeci narsisizm açısından değerlendirildiğinde, bireylerin kendi amaçlarına karşı gösterdikleri duyarlılığın özgecilik davranışlarını patolojik düzeyde sergilemelerini engelleyebileceği düşünülmektedir. Bireylerin beğenilir olmak, başarılı olmak gibi kişisel amaçlarına ulaşmak doğrultusunda gerçekleştirdikleri yardım davranışlarını kendilerini feda edecek düzeyde değil sağlıklı sınırlar içerisinde gerçekleştirdikleri akla gelmektedir. Narsisizmin boyutları arasında patolojik özgecilik açısından görülen bu fark alanyazın ile uyumlu bulunmuştur.

Sosyal onay ihtiyacı ile diğer araştırma değişkenleri arası ilişkiler incelendiğinde sosyal onay ihtiyacı ile patolojik özgecilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler

görülmüştür. Bu ilişkiye bakıldığında kişilerin sosyal açıdan ihtiyaç duydukları onaydan kaynaklı gerçekleştirdikleri yardım davranışlarının patolojik bir hal alacağı düşünülebilir. Başka insanların yargılarına duyarlı olan kişilerin davranışlarını çevrelerine göre düzenledikleri görülmüştür (Baytemir vd., 2017; Özden, 2019). Bu bilgiler ışığında, sosyal onay ihtiyacına sahip olan kişilerin davranışlarını çevreye yönelik düzenleyerek yardım davranışında bulunacakları söylenebilir. Yardım davranışında bulunan kişinin kabul ve onay göreceğine dair düşüncesi ile yardım davranışını gerçekleştireceği düşünülebilir. Bu açıdan incelendiğinde, gerçekleştirilen yardım davranışının da patolojik bir nitelik kazanabileceği akla gelmektedir. Aronfreed (1970) başkalarının yararı için gerçekleştirilen yardım davranışlarının sosyal onay isteğinin bir sonucu olabileceğini belirtmiştir. Satow (1975) tarafından yapılan araştırmada ise başkaları tarafından gözlemlenebilir bir biçimde gerçekleştirilen yardım davranışları ile sosyal onay ihtiyacı ilişkili bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında, sosyal onaya ihtiyaç duyan bireylerin gözlemlenebilir bir ortamda yardım davranışlarını patolojik bir formda gerçekleştirecekleri düşünülebilir. Önceki bulgular ile uyumlu olarak, mevcut çalışmada sosyal onay ihtiyacı ile yardım davranışı ilişkili bulunmuştur.

Literatürde narsisistik özelliklere sahip kişilerin çevrelerinden gelecek onaya sürekli bir biçimde ihtiyaç duydukları belirtilmiştir (Kart, 2004). Kırılgan narsisizmde var olan reddedilme duyarlılığının büyüklenmeci narsisizme göre fazla olması (Jauk ve Kaufman, 2018), sosyal onaya duyulan ihtiyacın narsisizmin boyutları arasında farklılaşacağını düşündürmektedir. Mevcut araştırmada sosyal onay ihtiyacı ve narsisizm arası ilişkilere bakıldığında, sosyal onay ihtiyacı ile kırılgan narsisizm arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Narsisizmin bir diğer boyutu olan büyüklenmeci narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı arasında ise negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Kırılgan özelliklere sahip bireylerin çevreden gelecek eleştirilere karşı hassasiyeti doğrultusunda sosyal onaya ihtiyaç duyabileceği ve davranışlarını bu doğrultuda düzenleyeceği söylenebilirken büyüklenmeci narsisizmde bireylerin eleştirilmeye ve reddedilmeye karşı hassasiyetlerinin azlığının (Jauk ve Kaufman, 2018) ve kendilerini başkalarından üstün görme eğilimlerinin (Pincus vd., 2014) sosyal onay ihtiyaçlarını daha düşük rapor etmelerinde rol oynamış olabileceği düşünülmektedir. Analizler sonucu elde edilen büyüklenmeci narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı arası negatif yönü ilişki büyüklenmeci narsisizmde sosyal onay ihtiyacından tamamen yoksun oldukları anlamına gelmemektedir. Büyüklenmeci narsisizmde yer alan sosyal onay ihtiyacının, başarısız olarak

algılanmaya dair hassasiyet (Besser ve Priel, 2010) ve övgü alma arzusu (Morf ve Rhodewalt, 2001) gibi özelliklerden dolaylı olarak etkileneceği düşünülebilir. Bu doğrultuda, büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişiler dışarıdan eleştirilere karşı duyarsız görünmekle birlikte odak noktası olmaya dair tutum sergilerler. Bu tutumlarının altında örtük bir biçimde çevrelerinden gelen sosyal onaya ihtiyaç duymanın yer aldığı akla gelmektedir. Narsisizmin bir diğer boyutu olan kırılgan narsisizmde ise sosyal onay ihtiyacı daha açık bir biçimde kendini göstermektedir. Kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireyler sosyal onay ihtiyaçları doğrultusunda reddedilme ve onaylanmama ihtimallerine karşın davranışlarını düzenleyebilmektedir. Bu doğrultuda, kırılgan narsisizmde sosyal onay ihtiyacı daha açık bir biçimde görünürken; büyüklenmeci narsisizmde bu ihtiyaç kendini dolaylı bir biçimde gösteriyor olabilir. Mevcut araştırmadaki bulgularla uyumlu bir biçimde Karaşar (2020) tarafından yapılan bir araştırmada narsisizmin kırılgan boyutu ile sosyal onaya duyulan ihtiyaç arasında ilişki bulunurken büyüklenmeci boyut ile sosyal onay ihtiyacı arasında ilişki bulunmamıştır. Bu bilgiler ışığında, kırılgan narsisistik özelliklere sahip kişilerin büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişilere göre çevreden gelebilecek eleştirilere veya reddedilmeye karşı daha hassas olabilecekleri ve bu ihtimallere karşı davranışlarını düzenleyecekleri söylenebilir.

4.2. Patolojik Özgeciliği Yordayan Değişkenlerin Değerlendirilmesi

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında sosyal onaya duyulan ihtiyaç ile yardım davranışları bağlantılı bulunmuştur (Deutsch ve Lamberti, 1986). Uyumlu bir biçimde, Satow (1975) sosyal onay ihtiyacının yardım etme davranışının altında yatan bir motivasyon olduğunu belirtmektedir. Araştırmada gerçekleştirilen hiyerarşik regresyon analizi incelendiğinde başlangıçta sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Bu bulgu, sosyal onaya duyulan ihtiyacın patolojik şekilde gerçekleştirilen özgecilik davranışları açısından bir risk faktörü olabileceğine işaret etmektedir. Bireylerin kasıtsız bir şekilde zarar verici ölçüde fedakâr davranması olarak tanımlanan (Oakley vd., 2012) patolojik özgecilik, bireylerin çevrelerinden gelecek onaya ihtiyaç duymalarında önemli bir motivasyon olabileceği düşünülmektedir. Çevrenin eleştirilerine maruz kalmamak adına gerçekleştirilen davranışların kasıtsız bir şekilde aşırılaşacağı ve zarar verici bir boyutta gerçekleşeceği düşünülebilir. Benzer şekilde, Aronfreed (1970) başka insanların amaçlarına ulaşmasına yardımcı olma veya sıkıntılarını

gidermeye çalışma gibi eylemlerin sosyal onay ihtiyacından etkilendiğini belirtmiştir. Ayrıca, gözlemlenebilir ortamda gerçekleştirilen yardım davranışları ile sosyal onaya duyulan ihtiyaç arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur (Satow, 1975). Araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında patolojik bir şekilde gerçekleştirilen yardım davranışlarının insanların sosyal olarak onay alabilme arzusunun bir yansıması olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, patolojik özgeci özelliklere sahip bireylerin başkalarının onayını kazanma, eleştirilmekten ve kabul görememekten kaçınma gibi motivasyonlarının olduğu görülmektedir (Bachner-Melman ve Oakley, 2016). Sosyal onaya ihtiyaç duyulması sonucu, bireylerin çevrelerinden gelebilecek eleştirilere yönelik davranışlarını düzenleyerek yardım davranışında bulunabilecekleri ve bunu zarar verici ölçüde gerçekleştirebilecekleri söylenebilir.

Mevcut çalışmadaki bulgular, kırılgan narsisizmin patolojik özgeciliğin güçlü bir yordayıcısı olduğunu işaret etmektedir. Bachner-Melman ve Oakley (2016) tarafından narsisizm ve özgecilik birbirleriyle ilişkili olan iki kavram olarak ele alınmış ve özellikle de narsisizmin kırılgan boyutu özgeci davranışlar ile ilişkili bulunmuştur Tumblin (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, narsisizmin gönüllü faaliyetlere katılmada önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Özellikle narsisistik özelliklere sahip kişilerin kariyer fırsatları elde etmek ve sosyal ağlar kurmak amacıyla gönüllülük faaliyetlerinde bulundukları belirtilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda kırılgan narsisizmde yer alan reddedilme duyarlılığından kaynaklı (Besser ve Priel, 2010) kişilerin sosyal ağlar kurabilmek adına gönüllü faaliyetlerde bulunabileceği düşünülmektedir. Yapılan başka bir çalışmada, kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin patolojik özgecilik düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuş; bu durumun kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin çevrelerinden gelecek tepkilere dair duydukları endişeden kaynaklanabileceği öne sürülmüştür (Kaufman ve Jauk, 2020). Kırılgan narsisizmde var olan eleştiri duyarlılığı (Gabbard, 1989) ve reddedilme korkusu (Jauk ve Kaufman, 2018) dahilinde bu bireylerin kabul görebilmek ve olası eleştirilerden kaçınmak amacıyla zarar verici ölçüde olsa dahi yardım davranışlarında bulunabilecekleri düşünülmektedir.

Yapılan hiyerarşik regresyon analizinin ikinci aşamasında, kırılgan narsisizmin modele eklenmesiyle birlikte sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği yordamadaki anlamlı katkısı ortadan kalkmıştır. Narsisizmde yer alan çevrenin onayına sürekli bir biçimde ihtiyaç duyulması (Kart, 2004) narsisistik eğilimlere sahip kişilerin sosyal onay ihtiyaçlarının sürekli bir biçimde var olabileceğine işaret etmektedir. Kırılgan narsisizmde

var olan reddedilmeye ve eleştirilmeye dair endişeler doğrultusunda sosyal onaya duyulan ihtiyacın kırılgan narsisizmin içinde bulunan bir ihtiyaç olduğu söylenebilir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, alanyazın ile tutarlı bir biçimde, kırılgan narsisizmin sosyal onay ihtiyacını büyük ölçüde içerdiğine ve bu iki değişken arasında yüksek düzeyde örtüşen bir yapı olduğuna işaret etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, kırılgan narsisizmin güçlü yordayıcı etkisinin, sosyal onay ihtiyacının katkısını ortadan kaldırmış olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla, kırılgan narsistisik özelliklere sahip bireylerin sosyal onaya yüksek düzeyde ihtiyaç duydukları ve bu ihtiyacın patolojik özgecilik davranışlarının temel motivasyon kaynaklarından biri olabileceği akla gelmektedir.

Diğerlerinin fikirlerini önemseyen bireylerin başkalarının ihtiyaçları doğrultusunda davranışlarını şekillendirdikleri görülmüştür (Baytemir vd., 2017; Özden, 2019). Araştırmada gerçekleştirilen hiyerarşik regresyon analizinde büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgeciliğin bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Kırılgan narsisistik özelliklere sahip kişilerin eleştiriye duyarlı yapıda olduğu görülürken; büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişilerin eleştirileri dışarıya atfetmekte (Campbell vd., 2000) veya yok saymakta oldukları görülmektedir (Baumeister ve Vohs, 2001). Narsisizmin boyutları arasındaki farklılıklar düşünüldüğünde, büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişilerin özgecilik davranışlarını işlevsel bir şekilde sergileyecekleri ya da özgecilik davranışlarında hiç bulunmayacakları söylenebilir. Büyüklenmeci narsisizmde yer alan yardım davranışları bu yardım davranışını sergileyen bireyin odak noktası olma arzusu, üstün görünme ihtiyacı veya davranışları karşılığında övgü alma arzularından kaynaklanacağı düşünülebilir (Akhtar ve Thomson, 1982; Morf ve Rhodewalt, 2001; Pincus vd., 2014; Raskin vd., 1991; Wink, 1991). Bu nedenle, patolojik özgecilik açısından bir risk faktörü olan sosyal onay ihtiyacı ve eleştirilme hassasiyeti gibi eğilimler narsisizmin kırılgan boyutu ile ilişkili görünmektedir. Büyüklenmeci narsisizmde bireylerin kendi ihtiyaçlarını önceliklendirmeleri ve reddedilmeye karşı hassasiyetlerinin daha az olması gerçekleştirilen yardım davranışının işlevsel sınırlar içerisinde olabileceğini ya da bu yardım davranışlarının hiç sergilenmeyeceğini gösterebilir. Bu durumun, büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgecilik kavramını yordayan bir faktör olmamasında bir rolü olabileceği düşünülmektedir. Büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip bireyler yardım davranışlarını sergileseler dahi bu yardım davranışlarını kendilerini feda edecek düzeyde, sınırları ihlal eden veya zarar verici bir boyutta sergilemeyecekleri akla gelmektedir. Tumblin (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada narsisistik eğilimlere sahip kişilerin gönüllülük davranışlarını

kişilerin kendilerini olumsuz duygulardan arındırmak gibi amaçlarla gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Büyüklenmeci narsisizmde yer alan, kişilerin kendi amaçlarına ulaşmaya dair duyarlı olma özelliği ile bağlantılı olarak, kendilerini daha pozitif hissetmek gibi kişisel amaçları doğrultusunda yardım davranışlarını sağlıksız bir boyuta taşımadan, kendileri için gerçekleştirmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Bu bilgiler ışığında özellikle kırılgan narsisizm ile patolojik özgeciliğin ilişkili kavramlar olduğu söylenebilirken büyüklenmeci boyut için bu ilişkiden bahsedilememektedir. Literatürde büyüklenmeci ve kırılgan boyutların farklı özellikler ile anılması ile bağlantılı olarak patolojik biçimde gerçekleştirilen yardım davranışlarında da farklılaştıklarından bahsedilebilir. Ayrıca, sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği yordadığı fakat kırılgan narsisizmle birlikte yordayıcılığı incelendiğinde kırılgan narsisizmin sosyal onay ihtiyacını da kapsayan bir kavram olduğu söylenebilir.

4.3. Patolojik Özgeciliğin Gönüllü Faaliyetlere Ayrılan Zamana Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Özgecilik davranışı, bir kişinin fayda görmeyi beklemeden başkası için yaptığı fedakârlık davranışı olarak anılmaktadır (Andreoni vd., 2008; Fehr ve Fischbacher, 2003; Kerr vd., 2004). Bu kapsamda kişilerin herhangi bir kuruluşta "gönüllü" olarak bir faaliyette bulunmaları kendileri fayda görmeyecekleri halde başkaları için fedakâr davranışlarda bulunmayı içerir. Patolojik özgecilik kavramı ise bu fedakârlık davranışının kişinin kendisi ve/veya başkalarının zarar görmesine sebep olması anlamına gelmektedir (Bachner-Melman ve Oakley, 2016). Bu açıdan mevcut araştırmada gönüllü faaliyetlere bir hafta içinde ayrılan zamana göre patolojik özgecilik düzeylerindeki farklılaşmanın incelenmesi önemli bulunmuştur. Gönüllü faaliyetlere daha fazla zaman ayıran bireylerin daha fazla patolojik yardım davranışında bulunabileceği hipotez edilerek gerçekleştirilen analizlerin sonucunda, gönüllü faaliyetlere bir haftada ayrılan zamana göre katılımcıların patolojik özgecilik düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bulgular ışığında, patolojik özgeciliğin yardım davranış için ayrılan zamandan ziyade davranışı gerçekleştirme motivasyonu ile ilgili olabileceğini akla getirmektedir. Yardım davranışını gerçekleştirme motivasyonu, yardım davranışının sonucu açısından önemlidir. Bu açıdan, bireylerin yardım etme davranışlarının altında yatan motivasyonlarının yardım etme davranışına ayırdıkları zamana kıyasla daha kapsamlı bir etkiye sahip olduğu düşünülebilir. Gerçekleştirilen analizler sonucunda,

bireylerin gönüllü olarak bir kuruluşta katıldıkları faaliyetlere ayırdıkları zamanın özgecilik davranışlarının zarar verici bir düzeyde gerçekleşmesi üzerinde bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Buradan hareketle, yardım davranışlarında motivasyonun önemi göz ardı edilmemelidir. Özgeciliğin temel noktası herhangi bir çıkar elde etmeden yardım etmek olarak belirtilmiştir (Yöntem vd., 2017) fakat özgeciliğin sosyal etki oluşturmak, kendilik imajını yüceltmek ve çıkar elde etmek gibi amaçlar ile motive olabileceği de düşünülebilir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen gönüllülük davranışın ardında yatan motivasyonun bu davranışa ayrılan zamana kıyasla daha kapsamlı bir etkisi olduğu dikkate değer bir noktadır. Elde edilen bulgular, kişilerin yaptıkları fedakârlık davranışının "niceliksel" açıdan artışının özgeciliğin patolojik hali hakkında bir bilgi sağlamadığını göstermektedir. Bu noktada, yapılan yardım davranışının "niteliği" patolojik özgecilik açısından incelenecek başka bir nokta olabilir. Ayrıca, gönüllülük davranışında bulunan kişilerin bu faaliyetlere bir hafta içinde "çok" zaman ayırmalarının, özgecilik davranışlarını zarar verici bir ölçüde gerçekleştirmeyeceklerinin bir göstergesi olduğu düşünülebilir.

Analizler sonucu elde edilen bulgulara dair bir diğer önemli nokta olarak, gerçekleştirilen gönüllülük faaliyetinin içeriği ve türü ele alınabilir. Bireylerin gerçekleştirdikleri gönüllü faaliyetler, öznel olarak anlam taşıyan yardımlar olabileceği gibi duygusal yük taşıyan türden faaliyetler de olabilir. Özel anlam taşıyan veya duygusal yükü yüksek olan gönüllülük faaliyetlerini, kişilerin kendini feda edeceği düzeyde gerçekleştireceği düşünülebilir. Bu durumda, kişilerin yardım davranışını kendilerine zarar verecek bir form olan patolojik özgecilik şeklinde gerçekleştirebilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

4.4.Klinik Doğurgular

Yardım etme davranışı her zaman fayda sağlayacak şekilde gerçekleştirilmeyebilir. Yardım davranışı aşırı bir hal aldığında hem yardım davranışını gerçekleştiren kişiye hem de yardım edilen kişiye zarar verebilir ve böylece patolojik bir hal alabilir (Oakley vd., 2012). Gelecekte insanlar ile çalışacak ve özgecilik davranışlarda bulunmaya yatkın olabilecek öğrencilerin incelenmesi ve çeşitli eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla bu çalışma psikolojik sağlık alanında öğrenim gören lisans öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu alanda öğrenim gören öğrencilerin topluma fayda sağlamadan önce birincil olarak kendi iyi oluşlarını sağlamaları önemlidir. Araştırmada elde edilen bulgular, narsisistik eğilimlerin,

sosyal onaya duyulan ihtiyacın ve özgecilik davranışının patolojik formunun incelenmesi klinik psikoloji uygulamaları, toplum psikolojik sağlığı alanında gerçekleştirilecek çalışma ve müdahale programlarının yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

Psikolojik sağlık alanında çalışacak kişilerin çeşitli eğilimlerini anlamak, iyileştirmek ve psikolojik iyi oluşlarını en yüksek düzeyde tutmak için müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanlarda eğitim gören öğrencilerin meslek hayatındaki uygulamaları öncesinde narsisistik eğilimlerini, sosyal onaya dair ihtiyaçlarını ve patolojik düzeydeki özgecilik davranışlarını anlamak bu kişilerin mesleklerini daha sağlam temellerde uygulamaları için önemli olacağı düşünülmektedir. Özellikle psikolojik sağlık alanında çalışacak kişilerin hassas gruplarla çalışma potansiyelleri göz önünde bulundurulmalıdır. Gönüllü olarak afet, yardım birimlerinde, göçmenlerle ve dezavantajlı gruplarla çalışma potansiyeli yüksek olan toplum psikolojik sağlığı çalışmacılarının birincil önceliği kendi iyi oluşlarını sağlamak olacaktır. Bu bağlamda, gelecekte potansiyel olarak sahada çalışabilecek öğrencilerin önceden eğilimlerini belirlemek ve belirli önleme çalışmaları sağlamak özellikle hassas gruplar ile çalışırken dikkat edilmesi gerekilen önemli bir noktadır.

Araştırma bağlamında, psikolojik sağlık alanında potansiyel olarak çalışacak kişilerin patolojik bir hal alabilecek ve zarar verebilecek fedakâr eğilimlerinin mesleklerine başlamadan araştırılması ve önleyici müdahalelerde bulunulması önemli bir noktadır. Kişiler arası ilişkileri ele almak açısından, bireylerin duygu-düşünce-davranışları ile çalışan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) ile kişilerin sosyal onaya duydukları ihtiyaçları ve fedakârlık kavramına dair duygu, düşünce ve davranışlarının ele alınmasının önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca, bu alanda çalışacak kişilerin fedakârlık kavramına dair inançlarını incelemek, işlevsiz olan düşüncelerini alternatif düşünceler ile değiştirmek açısından da faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, patolojik özgecilik davranışında bulunan kişiler ile çalışılırken kırılgan narsisistik eğilimlerin fark edilmesinin önemli bir nokta olacağı görülmüştür. Bu bulgular, kırılgan narsisistik özelliklere sahip bireylerin reddedilme ve eleştirilmeye karşı duyarlılıklarından ötürü sosyal olarak onay arayışında olabileceklerini ve dolaylı olarak aşırı bir biçimde yardım davranışlarında bulunabileceklerini akla getirmektedir. Hem klinisyenler hem de klinisyenlerin hizmet sunacağı kişiler için yardım etme davranışının altında yatan eğilimler ve motivasyonlar dikkatli bir şekilde incelenmelidir. Şema Terapi bağlamında incelendiğinde, fedakârlık

davranışında bulunan kişilerin bunu zarar verici ölçüde gerçekleştirme eğilimleri fark edildiğinde "Kendini Feda Şeması"nın, sosyal onay alma motivasyonu ile yardım davranışlarında bulunma eğilimleri fark edildiğinde "Onay Arayıcılık Şeması"nın ayrıntılı bir biçimde ele alınmasının ve bu şemalar üzerinde çalışılmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Yardım davranışlarının gerçekleştirilmesinin altında yatan sosyal onay ihtiyacı hem klinisyenlerin kendisi hem de hizmet sundukları kişiler adına dikkat etmeleri gereken önemli bir noktadır. Yardım davranışlarının içsel bir motivasyondan ziyade sosyal olarak onaylanmak gibi bir dışsal ödüllerle gerçekleşmesi, psikoeğitimler ile farkındalık kazandırılması gerekilen bir alan olabilir. Bu durumda patolojik düzeyde fedakârlık davranışında bulunan bireylerin, bu davranışları gerçekleştirmesinin altında yatan psikolojik ihtiyaçları doyurma motivasyonu incelenmelidir.

Mevcut çalışma, potansiyel çalışmacıların eğilimlerini önceden belirleyerek müdahale programları geliştirmeye katkı sunacak bulgular sunmaktadır. Klinik uygulamalarda özellikle patolojik özgeciliğe yatkınlığın klinisyenlerde tükenmişlik yaratacağı düşünülebilir. Fedakârlık davranışını aşırı bir formda ve kendini feda davranışı şeklinde sergilemek klinisyenlerde mesleki açıdan tükenmeye sebep olabileceği önemli bir nokta olarak görülmektedir. Ayrıca, zarar verici ölçüde fedakârlık davranışının klinisyenler için sınır problemleri oluşturabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Fayda sağlamaya çalışan klinisyenin yardımcı olabilmek adına sunulan hizmetin sınırlarını koruması ve yardım davranışında bulunurken bunu patolojik bir boyutta sergilememesi önemlidir. Klinisyenlerde var olan eğilimlerin önceden fark edilmesi, bu eğilimlere karşı müdahaleler geliştirilmesi açısından önemli bir nokta olacaktır.

4.5. Araştırmanın Kısıtlılıkları ve Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

Mevcut araştırma kırılgan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı kavramlarının patolojik özgeciliği yordayıcılığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında değişkenler arası önemli ve literatüre katkı sağlayacak ilişkiler bulunmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular literatüre çeşitli katkılar sunmakla birlikte çeşitli kısıtlılıkları bulunmaktadır.

Araştırma kısıtlılıklardan biri, katılımcılardan veri toplama aşamasında kullanılan öz bildirim ölçeklerinin yanlılıklara sebep olabilecek olmasıdır. Gelecek araştırmaların bu kavramları ölçerken yanlılıklara sebep olmayacak çeşitli ölçümler kullanmaları araştırma değişkenlerinin derinlemesine incelenmesi açısından faydalı olacaktır. Daha önce literatürde belirtilen sosyal onay ihtiyacının cinsiyetler açısında farklılaşmadığı (Değirmenci ve Demirli, 2019; Erözkan, 2005; Karaşar ve Öğülmüş, 2016c; Karaşar, 2020; Uslu vd., 2019) bilgisi mevcut çalışmada benzer bulunmuştur ancak araştırmada cinsiyetler açısından katılımcı sayıları eşit dağılmadığından gelecekte yürütülecek araştırmalarda cinsiyetlerin eşit gruplar halinde incelenmesi faydalı olacaktır. Araştırmada sosyal onay ihtiyacı, patolojik özgecilik, kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Gelecek araştırmalarda bu değişkenlerin derinlemesine incelenmesini sağlamak amacıyla değişkenler arası ilişkileri etkileyebileceği düşünülen kişilerin empati düzeyleri, görünür olma istekleri, maddi veya manevi ödüllendirilme beklentileri, takdir edilme ve övgü alma arzuları gibi kişilik özelliklerinin araştırmalara dahil edilmesinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Yardım davranışı ve gönüllü faaliyetler araştırma kapsamında incelenmiş özgecilik davranışlarıdır. Mevcut araştırmada yer alan bu özgecilik davranışlarının içerikleri açısından ayrıntılı bir şekilde incelenmemesi araştırmanın bir diğer kısıtlılığı olarak görülmektedir. Gelecek araştırmalarda gerçekleştirilen özgecilik faaliyetlerinin gözlemlenebilir oluşu, gruplar halinde mi yoksa bireysel mi gerçekleştirildikleri ve anonimliği incelenebilir önemli kavramlar olarak görülmüştür. Araştırmada katılımcıların gönüllü faaliyetlere ayırdıkları zamanın patolojik özgecilikle ilişkili olabileceği düşünülmüş ve bu amaçla yürütülen analizler sonucu gönüllü faaliyetlere ayrılan zamana göre bir fark bulunamamıştır. Araştırmada bu bilgi doğrultusunda bir diğer kısıtlılık ise, araştırmada gönüllü faaliyetlere "az" ve "çok" zaman ayıran katılımcıların eşit sayıda olmamaları ve küçük bir gruptan oluşmalarıdır. Gelecek çalışmalarda daha büyük gönüllü gruplar ile çalışılması ve gönüllülüğe ayrılan zamanın daha çeşitli gruplar üzerinden incelenmesi gönüllük faaliyetleri ile patolojik özgecilik arası ilişkileri derinlemesine incelenme fırsatı sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmada veri toplanan örneklem 18-30 yaş arası, üniversitelerin belirli bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmanın 18-30 yaş aralığındaki katılımcılarla sınırlı olması, patolojik özgecilik, narsisistik eğilimler ve sosyal onay ihtiyacının yaşa bağlı olarak nasıl farklılık gösterebileceğine dair kapsamlı bir değerlendirme

sunmamaktadır. Gelecek araştırmalarda sosyal onay ihtiyacı, patolojik özgecilik, kırılgan narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmin farklı yaş grupları ile incelenmesi bu değişkenlerin nesiller arası farklılıklarını incelemek açısından önemli olacaktır. Araştırmada psikoloji, RPD ve sosyal hizmet öğrencilerinden veri toplanması diğer alanlarda öğrenim gören öğrencilerin araştırma değişkenleri açısından farklılıklarının incelemesine fırsat sunmamaktadır. Gelecekte yürütülecek araştırmalarda farklı bölümlerde öğrenim gören öğrenciler açısından çeşitli eğilimlerin incelenmesi bölümler arası farklılıkların değerlendirilmesi noktasında önemli bulgular sağlayacaktır.

5. SONUÇ

Mevcut çalışmanın amacı psikolojik sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerinden toplanan veriler ile narsisizmin kırılgan boyutu, büyüklenmeci boyutu ve sosyal onay ihtiyacı kavramlarının patolojik özgeciliği yordama düzeylerini incelemektir. Elde edilen bulgular araştırma değişkenlerinin patolojik özgeciliği yordama düzeyleri hakkında önemli bulgular sunmaktadır. Araştırmada incelenen kırılgan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm, sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilik kavramları arasındaki ilişkiler literatürle uyumlu bulunmuş ve araştırmanın ilk hipotezi desteklenmiştir. Gerçekleştirilen analizler sonucu kırılgan narsisizm, sosyal onay ihtiyacı ve patolojik özgecilik arasında pozitif yönde ve anlamlı; büyüklenmeci narsisizm ve değişkenler arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlar alanyazın ile uyumlu görülmektedir.

Narsisizmin boyutları ve sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği yordayıcılıkları üzerine yürütülen analizler sonucunda kırılgan narsisizmin ve sosyal onay ihtiyacının patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordadığını fakat büyüklenmeci narsisizmin patolojik özgeciliği anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. Bu da kırılgan narsisizmin büyüklenmeci narsisizme göre daha güçlü bir yordayıcı olduğuna dair hipotezi desteklemiştir. Yürütülen hiyerarşik regresyon analizinde sosyal onay ihtiyacı tek başına patolojik özgeciliği yordarken, kırılgan narsisizm eklendiğinde patolojik özgeciliği yordamadaki anlamlı katkısı ortadan kalkmıştır. Sonuçlar, kırılgan narsisizmin sosyal onay ihtiyacını da kapsayabilecek bir yordayıcı olduğunu göstermektedir. Narsisizmin büyüklenmeci boyutuna bakıldığında ise patolojik özgeciliğin bir yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Bu bilgi ışığında, büyüklenmeci narsisistik özelliklere sahip kişilerin kırılgan narsisistik özelliklere sahip kişilerden farklı olan özellikleri doğrultusunda özgeciliği patolojik bir boyutta sergilemedikleri ve bu açıdan farklılaştıkları söylenebilir.

Mevcut araştırmada, psikolojik sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin patolojik özgecilik düzeylerinin gönüllü faaliyetlere bir hafta içerisinde ayırdıkları zamana göre anlamlı bir biçimde farklılaşması beklenmiş fakat yürütülen analiz sonucu bu fark anlamlı bulunmamıştır. Katılımcıların gönüllü faaliyetlere ayırdıkları zaman açısından patolojik özgecilik düzeyleri arasında herhangi bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlar, patolojik özgecilik kavramı için gönüllü faaliyetlere ayrılan zamandan ziyade davranışı

gerçekleştirme motivasyonlarının ve biçimlerinin daha kapsayıcı nitelikte olabileceğini göstermektedir.

Bu çalışma, ülkemizde henüz sınırlı sayıda araştırma yürütülmüş patolojik özgecilik kavramı ile ilişkili olabilecek kavramların incelemesi ile literatüre katkı sağlamaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda patolojik özgecilik için risk olabilecek faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, gelecekte psikolojik sağlık alanında çalışacak öğrencilerin eğilimlerini incelemenin önemli olacağı düşünülmektedir. Gelecekte psikolojik iyi oluşu sağlayacak meslek gruplarında öğrenim gören öğrencilerin patolojik özgecilik üzerinde risk faktörü oluşturabilecek eğilimlerinin belirlemek ve bu alanlarda müdahale programları oluşturulmak önemli bir nokta olacaktır. Oluşturulacak müdahale programları, sunulacak hizmetten faydalanacak kişilerin de iyi oluşlarını sağlamak açısından önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

Akhtar, S. & Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissitic personality disorder. *American Journal of Psychiatry, 139*(1), 12-20. https://doi.org/10.1176/ajp.139.1.12.

American Psychiatric Association (1980) Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3rd ed.). Washington: DC: Author.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı (Çev.: E Köroğlu) *Hekimler Yayın Birliği*, Ankara, 2013.

Ames, D. R., & Kammrath, L. K. (2004). Mind- reading and metacognition: Narcissism, not actual competence, predicts self- estimated ability. *Journal of Nonverbal Behavior, 28,* 187– 209. https://doi.org/10.1023/B:JONB.0000039649.20015.0e.

Andreoni, J., Harbaugh, W. T., & Vesterlund, L. (2008). Altruism in experiments. In S. N. Durlauf & L. E. Blume (Eds.), *The new Palgrave dictionary of economics* (2nd ed., pp. 134– 138). Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.

Arkin, R. M. & Lakin, J. L. (2001). The taj mahal of selves. *Psychological Inquiry, 12*(4), 203-205.

Aronfreed, J. (1970). The socialization of altruistic and sympathetic behavior: Some theoretical and experimental analyses. *Altruism and helping behavior*, *61*.

Aronson, E., Wilson, T. D.ve Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikoloji*. (O. Gündüz, Çev.) (1. bs.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Bachner-Melman, R., & Oakley, B. A. (2016). "Giving 'till it hurts': eating disorders and pathological altruism," in Bio-Psycho-Social Contributions to Understanding Eating Disorders, eds Y. Latzer and D. Stein (New York, NY: Springer), 91–103.

Batson, C. D. (1991). *The altruism question: Toward a social-psychological answer.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Batson, C. D. (1997). Self-other merging and the empathy-altruism hypothesis: Reply to Neuberg et al. (1997). *Journal of Personality and Social Psychology*, *73*, 517–522. https://doi.org/10.1037/0022-3514.73.3.517.

Batson, C. D., & Shaw, L. L. (1991). Evidence for altruism: Toward a pluralism of prosocial motives. *Psychological inquiry*, *2*(2), 107-122. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0202_1.

Batson, C. D., Chang, J., Orr, R., & Rowland, J. (2002). Empathy, attitudes, and action: Can feeling for a member of a stigmatized group motivate one to help the group? *Personality and Social Psychology Bulletin*, *28*(12), 1656-1666. https://doi.org/10.1177/014616702237647.

Baumeister, R. F. & Vohs, K. D. (2001). Narcissism as addiction to esteem. *Psychological Inquiry, 12,* 206-209.

Baytemir, K., Karaşar, B., ve Öğülmüş, S. (2017). Ebeveyne bağlanma ve sosyal onay ihtiyacının kişilerarası yeterliği yordayıcılığı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *13*(3), 949-960. https://doi.org/10.17860/mersinefd.305546.

Bekkers, R. ve Wiepking, P. (2011). Who gives? A literature review of predictors of charitable giving part one: Religion, education, age and socialisation. *Voluntary Sector Review*, *2*(3): 337-365. doi:10.1332/204080511X6087712.

Bernstein, D. A. (2011). *Essentials of psychology*. Wadsworth: Cengage Learning.

Besser, A. & Priel, B. (2010). Grandiose narcissism versus vulnerable narcissism in threatening situations: Emotional reactions to achievement failure and interpersonal rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, *29*(8), 874-902. https://doi.org/10.1521/jscp.2010.29.8.874.

Blau, P. M. (1964) *Exchange and power in social life*. New York: Wiley.

Boehem, C. (1979) Some problems with altruism in the search for moral universals. *Behavioral Science, 24*(1), 15–24. https://doi.org/10.1002/bs.3830240104.

Brown, A. A., Freis, S. D., Carroll, P. J. & Arkin, R. M. (2016). Perceived agency mediates the link between the narcissistic subtypes and self-esteem. *Personality and Individual Differences, 90*, 124-129. https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.055.

Burger, J. M. (1999). The foot-in-the-door compliance procedure: A multiple-process analysis and review. *Personality and Social Psychology Review*, *3*(4), 303–325. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0304_2

Byrne, K. A. & Worthy, D. A. (2013). Do narcissists make better decisions? An investigation of narcissism and dynamic decision-making performance. *Personality and Individual Differences, 55*(2), 112-117. https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.02.020.

Cain, N. M., Pincus, A. L. & Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review*, *28*(4), 638-656. 10.1016/j.cpr.2007.09.006.

Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2013). Narcissistic personality disorder and the five factor model: Delineating narcissistic personality disorder, grandiose narcissism, and vulnerable narcissism. *Personality disorders and the five factor model of personality* (3th ed.) (pp. 133-145). *American Psychological Association.* https://doi.org/10.1037/13939-009.

Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C. & Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality, 34,* 329-347. https://doi.org/10.1006/jrpe.2000.2282.

Canlı, D. ve Karaşar, B. (2020). Majör Depresif Bozukluğun Yordayıcıları: Sosyal Onay İhtiyacı ve Benlik Saygısı. *Anatolian Journal of Psychiatry*. doi: 10.5455/apd.97683.

Carlo, G., Koller, S. H., Eisenberg, N., Da Silva, M. S. ve Frohlich, C. B. (1996). A cross-national study on the relations among prosocial moral reasoning, gender role orientations, and prosocial behaviors. *Developmental Psychology*, *32*(2): 231-240. doi:10.1037/0012-1649.32.2.231

Ceylan, M. E. (2010). Kişilik bozukluklarında semptomatolojik ve sendromal devamlılık: Bir psikoperiyodik cetvel oluşturabilir miyiz? *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 20*(2):189-192.

Chatterjee, A. & Hambrick, D. C. (2007). It's all about me: Narcissistic chief executive officers and their effects on company strategy and performance. *Administrative Science Quarterly, 52*(3), 351-386. https://doi.org/10.2189/asqu.52.3.351.

Chiba,T., Iketani, S., Han, K., & Ono, A., (2009). A comprehensive model of anxiety in gift giving. *International Review Of Business Research Papers, 5*(4), 322-334.

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis* (2. Baskı). Hillsdale NJ: Erlbaum.

Collins, D. R. & Stukas, A. A. (2008). Narcissism and selfpresentation: The moderating effects of accountability and contingencies of self-worth. *Journal of Research in Personality, 42*(6), 1629-1634. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2008.06.011.

Cooper, J. & Maxwell, N. (1995). Narcissistic wounds: Clinical perspectives. *Jason Aronson Inc.*

Crowl, T. K. (2001). Grading behavior and teacher's need for social approval. *Education, 104*(3), 291−295.

Crowne, D. P. & Marlowe, D. (1964). *The approval motive*. New York: John Wiley & Sons.

Cüceloğlu, D. (1993). *İnsan ve davranışı.* Remzi Kitabevi.

Çağlayaner, A. & Coklar-Okutkan, I. (2021). Reddedilme duyarlılığı ile yalnızlık arasındaki ilişki: Kırılgan narsisizm, büyüklenmeci narsisizm ve benlik saygısının aracı rolü. *Klinik Psikoloji Dergisi, 5*(2), 160-182. https://doi.org/10.5455/kpd.26024438m000043.

Çetin, H. (2019), *Özgecilik, toplumsal iş birliği ve rekabet.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Değirmenci, E. ve Demirli, C. (2019). Çekirdek veya Geniş Ailede Yetişen Bireylerde Sosyal Onay İhtiyacı ile Benliğin Farklılaşması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, *2*(1), 79-95.

Deutsch, F. M., & Lamberti, D. M. (1986). Does Social Approval Increase Helping? *Personality and Social Psychology Bulletin*, *12*(2), 149–157. https://doi.org/10.1177/0146167286122001.

Dickinson, K. A. & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders, 17*(3), 188-207. https://doi.org/10.1521/pedi.17.3.188.22146.

Ellis, A., & Harper, R. A. (1961). *A guide to rational living*. Prentice-Hall.

Ellis, H. (1898). Auto-eroticism: a psychological study. *Alienes Neurology, 19*, 260-299.

Ellison, W. D., Levy, K. N., Cain, N. M., Ansell, E. B. & Pincus, A. L. (2013). The impact of pathological narcissism on psychotherapy utilization, initial symptom severity,

and early-treatment symptom change: A naturalistic investigation. *Journal of Personality Assessment, 95*(3), 291-300. 10.1080/00223891.2012.742904.

Erözkan, A. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası Duyarlılık ve Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 129-155.

Fehr, E., & Fischbacher, U. (2003). The nature of human altruism. *Nature, 425*(6960), 785– 791. doi:10.1038/ nature02043.

Feldman, M. D. (2017). Altruism and Medical Practice. *Journal of General Internal Medicine*, *32*(7), 719–720. https://doi.org/10.1007/s11606-017-4067-1

Feng, C., Cao, J., Li, Y., Wu, H., & Mobbs, D. (2018). The pursuit of social acceptance: aberrant conformity in social anxiety disorder. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, *13*(8), 809–817. https://doi.org/10.1093/scan/nsy052.

Franco, Z. E., Blau, K., & Zimbardo, P. G. (2011). Heroism: A conceptual analysis an differentiation between heroic action and altruism. *Review of General Psychology, 15*(2), 99– 113. doi:10.1037/a0022672.

Freud, A. (1966). *The ego and the mechanisms of defence*. Karnac Books

Freud, S. (1914). *On narcissism: An introduction.* [e-kitap sürümü] https://www.sigmundfreud.net/on-narcissism-pdf-ebook.jsp adresinden edinilmiştir.

Gabbard, G. (1989). Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic, 53,* 527-532.

Gebauer, J. E., Sedikides, C., Verplanken, B., & Maio, G. R. (2012). Communal narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology, 103,* 854– 878. doi:10.1037/a0029629.

Gençtan, E. (2010). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*. Ankara: Remzi Kitapevi.

Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. (B. Cezar, Çev.) İstanbul: Metis.

Gore, W. L. & Widiger, T. A. (2016). Fluctuation between grandiose and vulnerable narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 7*(4), 363. https://doi.org/10.1037/per0000181.

Göller, L. (2010). *Ergenlerin akılcı olmayan inançları ile depresyon-umutsuzluk düzeyleri ve algıladıkları akademik başarılar arasındaki ilişkiler.* (Yayımlanmış Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Boston: Cengage.

Hall, J. R., Neitz, M. J., & Battani, M. (2003). *Sociology on Culture*. Psychology Press. London and New York.

Hebert, J. R., Ma, Y., Clemow, L., Ockene, I. S., Saperia, G., Stanek, E.J., Merriam, P. A., & Ockene, J. K., (1997). Gender differences in social desirability and social approval bias in dietary self-report. *American Journal Of Epidemiology, 15,* 146, 1046-1055. 10.1093/oxfordjournals.aje.a009233.

Hendin, H. M. & Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexamination of Murray's narcism scale. *Journal of Research in Personality, 31*(4), 588- 599. https://doi.org/10.1006/jrpe.1997.2204.

Hepper, E. G., Hart, C. M., & Sedikides, C. (2014). Moving Narcissus: Can narcissists be empathic? *Personality and Social Psychology Bulletin. 40*(9), 1079–1091. https://doi.org/10.1177/0146167214535812.

Herrmann, B., Thoni, C., & Gachter, S. (2008). Antisocial punishment across societies. *Science*, *319*, 1362–1367. https://doi.org/10.1126/science.1153808.

Hirschi, A. (2011). Callings in Career: A Typological Approach to Essential and Optional Components. *Journal of Vocational Behavior*, *79*(1), 60-73. https://doi.org/10.1016/j.jvb.2010.11.002.

Hofmann, S. G. & DiBartolo, P. M. (2010). Introduction: toward an understanding of social anxiety disorder. S. G. Hofmann., P. M. DiBartolo (Eds.). *Social anxiety: clinical, developmental, and social perspectives.* Oxford, UK: Elsevier/Academic Press.

Homans. G. C. (1961). *Social behavior: Its elementary forms*. New York: Harcourt, Brace & World.

Horowitz, M. (2009). Clinical phenomenology of narcissistic pathology. *Psychiatric Annals, 39*, 124–28. https://doi.org/10.3928/00485713-20090301-06.

Horowitz, I. A. (1968). Social responsibility as a function of repression-sensitization and social exchange. *Journal of Social Psychology*, *75*, 135-146. https://doi.org/10.1080/00224545.1968.9712483.

İnan, E. (2015). Narsistik kişilik örgütlenmesinin bağlanma kuramı çerçevesinde ele alınması: Vaka örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi, 2*(1), 1-12. https://doi.org/10.31682/ayna.470645.

Jauk, E. & Kaufman, S. B. (2018). The higher the score, the darker the core: the nonlinear association between grandiose and vulnerable narcissism. *Frontiers in psychology, 9,* 1305. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01305.

Johnson, T. P., & Van de Vijver, F. J. (2003). Social desirability in cross-cultural research. *Cross-cultural survey methods*, *325*, 195-204.

Kağıtçıbaşı, Ç., ve Cemalcılar, Z. (2014*). Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınları.

Karakaş, S. (2017). *Prof. Dr. Sirel Karakaş Psikoloji Sözlüğü.*

Karaşar, B. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karaşar, B ve Öğülmüş, S. (2016a). Sosyal onay ihtiyacı ölçeği: geçerlik güvenirlik analizi. *Ege Eğitim Dergisi*, *17*(1), 84-104. https://doi.org/10.12984/eed.38607.

Karaşar, B. ve Öğülmüş, S. (2016b). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacı ve psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 97-121.

Karaşar, B. ve Öğülmüş, S. (2016c). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29*(2), 469-495.

Karaşar, B. (2020). Üniversite öğrencilerinde narsisizm ve sosyal onay ihtiyacı. *Turkish Studies - Education*, *15*(2), 999-1009. https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41539.

Karaşar, B. ve Baytemir, K. (2018). Need for social approval and happiness in college students: the mediation role of social anxiety. *Universal Journal of Educational Research*, *6*(5), 919-927. 10.13189/ujer.2018.060513.

Kart, M.E. (2004). Pozitif yanılsama ve psikolojik sağlık. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. *59*(4), 171-194. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001578

Kastenbaum, R. (1993). *Encyclopedia Of Adult Developmen*t. Oryx press.

Kaufman, S.B., & Jauk, E. (2020). Healthy Selfishness and Pathological Altruism: Measuring Two Paradoxical Forms of Selfishness. *Frontiers in Psychology*, *21*(11), 1006. 10.3389/fpsyg.2020.01006.

Kawamura, Y., & Kusumi, T. (2020). Altruism does not always lead to a good reputation: A normative explanation. *Journal of Experimental Social Psychology, 90*. https://doi.org/10.1016/j.jesp.2020.104021.

Kernberg, O. (1975*). Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*. Çeviren. M Atakay, Birinci Basım, 1999, Metis Yayınları.

Kernberg, O. (1985). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Northvale London: Jason Aronson Inc.

Kernberg, O. F. (1998). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical background and diagnostic classification. In E. F. Ronningstam (Ed.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications* (pp. 29–51). American Psychiatric Association.

Kernberg, O. F. (2009). Narcissistic personality disorders: part 1. *Psychiatric Annals, 39*(3)105–67. https://doi.org/10.3928/00485713-20090301-04.

Kerr, B., Godfrey- Smith, P., & Feldman, M. W. (2004). What is altruism? *Trends in Ecology and Evolution, 19,* 135– 140. doi:10.1016/j.tree.2003.10.004

Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 14*(2), 243-272. https://doi.org/10.1177/000306516601400201.

Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. International Universities Press.

Ksinan, A. J. & Vazsonyi, A. T. (2016). Narcissism, internet, and social relations: A study of two tales. *Personality and Individual Differences, 94,* 118-123. https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.01.016.

Kuběna, A. A., Houdek, P., Lindova, J., Priplatova, L., & Flegr, J. (2014). Justine effect: Punishment of the unduly self-sacrificing cooperative individuals. *PLoS One*, *9*(3). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0092336.

Larsen, K. S., Martin, H. J., Ettinger, R. H., & Nelson, J. (1976). Approval seeking, social cost, and aggression: A scale and some dynamics. *The Journal of Psychology*, *94*(1), 3-11. https://doi.org/10.1080/00223980.1976.9921389

Leary, M. R. & Kowalski, R. M. (1995). *Social Anxiety.* New York: Guilford.

Leary, M. R., & Baumeister, R. (2000). The nature and function of self-esteem: Sociometer theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, *32*, 1-62. 10.1016/S0065-2601(00)80003-9.

Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K., & Downs, D. L. (1995). Self-esteem as an interpersonal monitor: The sociometer hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, *68*(3), 518–530. https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.3.518.

Leite, W. L. & Beretvas, S. N. (2005). Validation of scores on the Marlowe-Crowne social desirability scale and the balanced inventory of desirable responding. *Educational and Psychological Measurement*. *65*, 140-154. https://doi.org/10.1177/0013164404267285.

Lieberman, A.R. (2004). *The Narcissistic Personality Disorder*. In J.F.Masterson & A.R.

Martin, H. J. (1984). A Revised Measure of Approval Motivation and Its Relationship to Social Desirability. *Journal of Personality Assessment*, *48*(5), 508-519. doi:10.1207/s15327752jpa4805_10.

Maslow, A. H. (1943/1996). *"Is human nature basically selfish?" in Future Visions: The Unpublished Papers of AbrahamMaslow*, E. Hoffman (Thousand Oaks, CA: Sage Publications), 107–114.

Masterson, J. F. (2006). *Narsistik ve borderline kişilik bozuklukları* (B. Açıl, Çev). Litera Yayıncılık. (Orijinal yayın tarihi 1981).

McCain, J. L., & Campbell, W. K. (2018). Narcissism and social media use: A meta-analytic review. *Psychology of Popular Media Culture, 7*(3), 308–327. https://doi.org/ 10.1037/ppm0000137.

McClelland, D. C. (1987). *Human Motivation*. CUP Archive.

McGinley, M. & Carlo, G. (2007). Two sides of the same coin? The relations between prosocial and physically aggressive behaviors. *Journal of Youth and Adolescence*, *36*(3): 337-349. doi:10.1007/s10964-006-9095-9

McWilliams, N. (2010). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (E. Kalem, Çev). Bilgi Üniversitesi Yayınları. (Orijinal yayın tarihi 1999).

Middleton, K. L., & Jones, J. L. (2000). Socially desirable response sets: The impact of country culture. *Psychology ve Marketing*, *17*(2), 149–163. https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6793(200002)17:2<149::AID-MAR6>3.0.CO;2-L.

Miller, J. D. & Maples, J. (2011). Trait personality models of narcissistic personality disorder, grandiose narcissism, and vulnerable narcissism. *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments,* 71-88. Wiley.

Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2008). Comparing clinical and social- personality conceptualizations of narcissism. *Journal of Personality, 76,* 449– 476. doi:10.1111/j.1467 - 6494.2008.00492. x.

Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J. & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of Personality, 79*(5), 1013-1042. 10.1111/j.1467-6494.2010.00711.x.

Miller, J. D., Lynam, D. R., Hyatt, C. S. & Campbell, W. K. (2017). Controversies in narcissism. *Annual Review of Clinical Psychology*, *13*(1), 291-315. 10.1146/annurev-clinpsy-032816-045244

Minson, J. A., & Monin, B. (2012). Do-gooder derogation: Disparaging morally motivated minorities to defuse anticipated reproach. *Social Psychological and Personality Science, 3*, 200–207. https://doi.org/10.1177/1948550611415695.

Monin, B., Sawyer, P. J., & Marquez, M. J. (2008). The rejection of moral rebels: Resenting those who do the right thing. *Journal of Personality and Social Psychology, 95*, 76–93. https://doi.org/10.1037/0022-3514.95.1.76.

Morf, C. C. & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry, 12,* 177-196. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1204_1.

Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (1993). Narcissism and self-evaluation maintenance: Explorations in object relations. *Personality and Social Psychology Bulletin, 19*(6), 668-676. https://doi.org/10.1177/0146167293196001.

Morgan, C.T. (2011). *Psikolojiye giriş.* (ilk basım 1981) (Çev. Sirel Karakaş, Rükzan Eski). Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Moulton, P., Moulton, M. & Roach, S. (1998). Eating disorders: A means for seeking approval? *Eating disorders. The Journal of Treatment & Prevention, 6,* 319-327. https://doi.org/10.1080/10640269808249268.

Mun, I. B., & Kim, H. (2021). Influence of False Self-Presentation on Mental Health and Deleting Behavior on Instagram: The Mediating Role of Perceived Popularity. *Frontiers in Psychology*, *12*. 10.3389/fpsyg.2021.660484.

Murphy, R. O., & Ackermann, K. A. (2014). Social value orientation: theoretical and measurement issues in the study of social preferences. *Personality and Social Psychology Review, 18*(1), 13–41. https://doi.org/10.1177/1088868313501745.

Murray, (1938, akt. Schultz, D.P., & Schultz, S. E. 2005). *Theories of personality.* Cengage Learning.

Ng, H. K., Tam, K. P. & Shu, T. M. (2011). The Money attitude of covert and overt narcissists. *Personality and Individual Differences, 51*(2), 160-165. 10.1016/j.paid.2011.03.036.

Niemiec, C. P., & Ryan, R. M. (2009). Autonomy, competence, and relatedness in the classroom: Applying self-determination theory to educational practice. *Theory and research in Education*, *7*(2), 133-144. https://doi.org/10.1177/147787850910431.

Oakley, B., Knafo, A., & McGrath, M. (2012). *"Pathological altruism– An introduction," in Pathological altruism*, eds B. Oakley, A. Knafo, G. Madhavan, and D. S.Wilson (New York, NY: Oxford University Press), 3–9.

Ornstein, P.H. (2009). "Chronic rage from underground": the treatment of a patient with a severe narcissistic personality disorder. *Psychiatric Annuals, 39*, 137–43. https://doi.org/10.3928/00485713-20090301-07.

Öz Soysal, F.S., & Bakalım, O. (2023). The healthy selfishness and pathological altruism scale: Adaptation into Turkish and validity and reliability study. *Anadolu University Journal of Education Faculty (AUJEF), 7*(1), 160-174

Özden, A. T. (2019). Tüketici yenilikçiliği ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1537- 1558. https://doi.org/10.20491/isarder.2019.688

Özmen, E. (2006). *Kendini Tanıma Rehberi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık, Kıssadan Hisseler Dizisi.

Özsaydın, S. (1984). *Psikiyatri.* Sanal Matbaacılık, cilt:7, İstanbul.

Öztürk, A. (2007). Kişilerarası iletişim ve sosyal kaygı. Eğitime Bakış. *Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, *9*, 49-51.

Pallant, J. (2007). *A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows* (3. baskı). Open University Press.

Parks, C. D., & Stone, A. B. (2010). The desire to expel unselfish members from the group. *Journal of Personality and Social Psychology, 99*, 303–310. https://doi.org/10.1037/ a0018403.

Paulhus, D. L. & John, O. P. (1998). Egoistic and inrealistic biases in self-perceptions. The interplay of self-deceptive styles with basic traits and motives. *Journal Of Personality, 66,*1026-1060. https://doi.org/10.1111/1467-6494.00041.

Pincus, A. L. & Lukowitsky, M. R. (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, *6*, 421-446. https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131215.

Pincus, A. L. (2013). *The Pathological Narcissism Inventory. In J. S. Ogrodniczuk (Ed.), Understanding and treating pathological narcissism* (pp. 93–110). Washington, DC: American Psychological Association. doi:10.1037/14041-006.

Pincus, A. L., & Roche, M. J. (2011). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability. W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* (31-40). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. G. & Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the pathological narcissism inventory. *Psychological Assessment, 21*(3), 365-379. 10.1037/a0016530.

Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. (2014). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability in psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 5*(4), 439. 10.1037/per0000031.

Pleasant, A., & Barclay, P. (2018). Why hate the good guy? Antisocial punishment of high cooperators is greater when people compete to be chosen. *Psychological Science, 29,* 868–876. https://doi.org/10.1177/0956797617752642.

Post, S. G. (2005). Altruism, happiness, and health: It's good to be good. *International Journal of Behavioral Medicine, 12*(2), 66-77. 10.1207/s15327558ijbm1202_4.

Raskin, R., Novacek, J. & Hogan, R. (1991). Narcissistic selfesteem management. *Journal of Personality and Social Psychology, 60(6), 911-918.* https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.6.911

Rhodewalt, F., & Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of*

Personality and Social Psychology, 74(3), 672-685. https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.3.672.

Roark, S., V. (2012). Narcissistic personality disorder: effect on relationships. *The Alabama Nurse, 39*(4), 12-13.

Roberts, C. R. & Huprich, S. K. (2012). Categorical and dimensional models of pathological narcissism: The case of Mr. Jameson. *Journal of Clinical Psychology, 68*(8), 898- 907. https://doi.org/10.1002/jclp.21894.

Roche, M. J., Pincus, A. L., Lukowitsky, M. R., Ménard, K. S., & Conroy, D. E. (2013). An integrative approach to the assessment of narcissism. *Journal of Personality Assessment, 95,* 237–248. https://doi.org/10.1080/00223891.2013.770400.

Ronningstam, E. (2005). Narcissistic personality disorder: A review. *Evidence and experience in psychiatry*, *8*, 277-327. https://doi.org/10.1002/0470090383.ch4.

Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and Individual Differences*, *33*(3), 379-391. https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00162-3.

Rotter. J. B. (1954). *Social learning and clinical psychology*. New York: Prentice-Hall.

Rozenblatt, S. (2002). *In Defence of Self: The relationship of Self- Esteem and Narcissim to Aggressive Behavior* Long Island University, Psychology, Yayınlanmış Doktora Tezi, USA.

Satow, K. L. (1975). Social approval and helping. *Journal of Experimental Social Psychology, 11*(6), 501–509. https://doi.org/10.1016/0022-1031(75)90001-3.

Schultz, D.P. & Schultz, S. E. (2005). *Theories of personality.* Belmont, CA: Thompson. Wadsworth.

Schwartz, S. H. (1970). Elicitation of moral obligation and self-sacrificing behavior: an experimental study of volunteering to be a bone marrow donor. *Journal of personality and social psychology*, *15*(4), 283. 10.1037/h0029614.

Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M., & Rusbult, C. (2004). Are normal narcissists psychologically healthy? Self-esteem matters. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*(3), 400–416. https://doi.org/10.1037/0022-3514.87.3.400.

Seelig, B. J., & Rosof, L. S. (2001). Normal and pathological altruism. *Journal of American Psychoanalytic Association, 49, 933–959.* 10.1177/00030651010490031901

Sharma, S., & Tomer, S. (2018). Psychosocial antecedents of prosocial behavior and its relationship. *Indian Journal of Positive Psychology, 9*(1), 14-21. 10.15614/ijpp.v9i01.11736.

Sosik, J. J. ve Dinger, S. L. (2007). Relationships between leadership style and vision content: The moderating role of need for social approval, self-monitoring, and need for social power. *The Leadership Quarterly*, *18*(2), 134-153. 10.1016/j.leaqua.2007.01.004.

Sparrow, E. P., Swirsky, L. T., Kudus, F. ve Spaniol, J. (2021). Aging and altruism: A meta-analysis. *Psychology and Aging*, *36*(1): 49-56. 10.1037/pag0000447.

Şen, G. (2019). *Narsistik örüntüler ve zorlayıcı kişilerarası deneyimlere verilen tepkiler: Bilişsel kişilerarası kuram cercevesinde universite oğrencileri ornekleminde bir inceleme* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Şen, G., & Barışkın, E. (2019). The Standardization of the Pathological Narcissism Inventory in the Turkish Language and Testing Its Validity and Reliability. *Turkish Journal of Psychiatry*, *30*(2). 10.5080/u23274.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.

Tanhan, F., & Mukba, G. (2014). Spann-Fischer ilişki bağımlılığı ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmasına ilişkin psikometrik bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *36*(36), 179-190.

Timuroğlu, K. & İşcan, F. (2008). İşyerinde Narsisizm ve İş Tatmini, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22*(2), 239-264.

Topuz, C. (2013). *Üniversite öğrencilerinde özgeciliğin öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Traiser, S., & Eighmy, M. A. (2011). Moral development and narcissism of private and public university busi-ness students. *Journal of Business Ethics, 99*, 325– 334. 10.1007/s10551- 011- 0809- x.

Triandis, H. C., & Gelfand, M. J. (1998). Converging measurement of horizontal and vertical individuualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(1), 118–128. https://doi.org/10.1037//0022-3514.74.1.118

Tumblin, L. (2012). *Narcissism and the motivation to engage in volunteerism.* [Yayımlanmamış Doktora Tezi] Ohio State University, Columbus, OH.

Twenge, J. M. & Im, C. (2007). Changes in the need for social approval, 1958- 2001. *Journal Of Research Inpersonality*, *41*(1), 171-189. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.006.

Uslu, S., Yazıcı, K. ve Geçgel, Ş. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Onay İhtiyaçlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20*(3), 1120-1147.

Ümmet, D., Ekşi, H. ve Otrar, M. (2013). Özgecilik (altruism) ölçeği geliştirme çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi 11*(26), 301-321.

Vaillant, G. (1977). *Adaptation to Life*. Boston, MA: Little, Brown.

Van Lange, P. A. M., Schippers, M., & Balliet, D. (2011). Who volunteers in psychology experiments? An empirical review of prosocial motivation in volunteering. *Personality and Individual Differences, 51*(3), 279–284. https://doi.org/10.1016/j. paid.2010.05.038.

Wallace, H. M. ve Baumeister, R. F. (2002). The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(5), 819. https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.5.819.

West, H. (2013). *Fear is not a mental disorder: or what is really wrong with the DSM*.

White, D., Szabo, M., & Tiliopoulos. N. (2018). Exploring the Relationship Between Narcissism and Extreme Altruism. *The American Journal of Psychology*, *131*(1), 65–80. https://doi.org/10.5406/amerjpsyc.131.1.0065.

White, D., Szabo, M., Tiliopoulos, N., Rhodes, P., Spurrier, M., & Griffiths, S. (2016). Look up in the sky: Latent content analysis of the Real Life Superhero Community. *Qualitative Report, 21*(2), 178– 195. Retrieved from http:// nsuworks.nova.edu/ tqr/vol21/iss2/2.

Wilson, D. S. (1992). On the relationship between evolutionary and psychological definitions of altruism and selfishness. *Biology and Philosophy, 7*(1), 61–68. https:// doi.org/10.1007/BF00130164.

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, *61*(4), 590-597. https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.590.

Word, J. (2012). Engaging Work as a Calling: Examining the Link Between Spirituality and Job İnvolvement. *Journal of Management, Spirituality & Religion, 9*(2), 147-166. 10.1080/14766086.2012.688622.

Wright, A. G., Lukowitsky, M. R., Pincus, A. L. & Conroy, D. E. (2010). The higher order factor structure and gender invariance of the pathological narcissism inventory. *Assessment, 17(4), 467-483.* 10.1177/1073191110373227.

Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: a practitioner's guide*. New York: Guilford Press.

Yöntem, M. K., Öktem, İ., ve Artuç, S. (2017). Lise öğrencilerinin psikolojik doğum sırasının özgecilik üzerindeki yordayıcı gücü. *Turkish Studies. 12/4:* 623-640. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11198

Zeigler-Hill, V., Green, B. A., Arnau, R. C., Sisemore, T. B. & Myers, E. M. (2011). Trouble ahead, trouble behind: Narcissism and early maladaptive schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry, 42,* 96-103. https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2010.07.004.

EKLER

EK 1: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Başkent Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Psk. Ayça Fulya Kavlak tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü Özdemir danışmanlığında yürütülen bir tez çalışmasıdır. Bu araştırmada kişilik özelliklerinin yardım etme davranışları üzerindeki rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma yaklaşık 20 dakika sürecektir. Araştırmaya katılabilmeniz için 18-30 yaşları arasında olmanız gerekmektedir. Çalışmaya katılmayı kabul etmeniz dahilinde sizden kişisel bilgi formu ve üç adet anket doldurmanız istenecektir. Araştırmada yer alan soruları içtenlikle ve doğru bir biçimde yanıtlamanız beklenmektedir. Çalışma kapsamında verdiğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Çalışmaya katılım gönüllülük esasında dayanmaktadır.

Anketlerde yer olan sorular genel olarak rahatsızlık oluşturabilecek soruları içermemektedir. Araştırmaya katılımınız sırasında herhangi bir sebepten ötürü rahatsız hissettiğinizde çalışmayı sonlandırabilirsiniz.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak isterseniz, Psk. Ayça Fulya Kavlak ile iletişime geçebilirsiniz.

Yukarıdaki açıklamayı okudum. Psk. Ayça Fulya Kavlak ve Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü Özdemir tarafından yürütülmekte olan çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman çalışmayı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin kayıt altına alındığını ve bilimsel yayınlarda kullanılacağını kabul ediyorum (Lütfen kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu işaretleyiniz).

□ Çalışmaya katılmayı kabul ediyorum.

□ Çalışmaya katılmayı kabul etmiyorum.

EK 2: Demografik Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz:

( ) Kadın ( ) Erkek. ( ) Belirtmek istemiyorum

2) Yaşınız:_____

3) Eğitim durumunuz (Şu an öğrenim görmekte olduğunuz düzeyi seçiniz):

( ) Okur-yazar ( ) İlköğretim mezunu. ( ) Lise

( ) Lisans ( ) Lisansüstü

4) Lisans ise; lütfen sınıfınızı belirtiniz

( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf

6) Okuduğunuz bölüm

( ) Psikoloji ( ) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik ( ) Sosyal Hizmet

8) Herhangi bir psikiyatrik tanı aldınız mı?

( ) Evet. ( ) Hayır

Eğer evet ise nedir?_____

9) Kim tarafından tanı konuldu?

( ) Psikiyatrist ( ) Klinik Psikolog ( ) Diğer:_____

10) Halihazırda herhangi bir psikolojik tedavi görüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

11) Halihazırda herhangi bir psikiyatrik ilaç kullanıyor musunuz?

Kullanıyorsanız ilacınızın ismi nedir?_____

12) Gönüllü olarak herhangi bir faaliyette bulunuyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

13) Evet ise; Hangi alanlarda faaliyetlerde bulunuyorsunuz?

( ) Eğitim ( ) Çevre ( ) Sağlık ( ) Hayvan Hakları ( ) Sosyal yardım ( ) Diğer: _____

14) Hangi kuruluş(lar)da gönüllülük yapmaktasınız? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

( ) TEMA ( ) LÖSEV ( ) AÇEV ( ) TEV ( ) AHBAP ( ) KIZILAY ( ) TEGV ( ) AKUT ( ) Darrüşşafaka ( ) TOG

Diğer: _____

15) Gönüllü olarak çalıştığınız kuruluşta rolünüz nedir? Belirtiniz: _____

16) Gönüllü faaliyetlere haftada kaç saat harcarsınız?_____

16) Sosyal olarak yardım davranışlarında bulunur musunuz? (Engelli birine yardımda bulunmak, para bağışında bulunmak, sokak hayvanlarına mama/su koymak vs.)

( ) Evet ( ) Hayır

17) Evet ise; bir hafta içinde ne sıklıkla sosyal yardım davranışlarında bulunursunuz? (Örneğin haftada üç kez) _____

EK 3: Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği (SOİÖ)

Aşağıda yer alan maddeler sizlerin çeşitli sosyal durumlardaki tutumlarınıza yöneliktir. Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyup, kendinize en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz. (5- Tamamen katılıyorum ila 1- Kesinlikle katılmıyorum)

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1) Başkaları tarafından onaylanmadığımda kendimi değersiz hissederim.					
2) Sosyal ortamlarda hata yapmaktan korkarım.					
3) Bir kişi benimle ilgili olumsuz bir tutuma sahipse, o kişinin tutumunu olumlu hale getirmek için çabalarım.					
4) Başkalarına danışmadan bir işe başlamakta zorlanırım.					
5) Davranışlarımın başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğiyle ilgili kaygılanırım.					
6) Başkaları beni olumsuz değerlendirdiğinde incinirim.					
7) Başkaları üzerinde nasıl bir izlenim oluşturduğum benim için önemlidir.					
8) Eleştiri almaktan kaçınırım.					

9)Davranışlarımın, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir.					
10) Doğru olmadığına inansam bile, çoğunluğun kabul ettiği görüşlere itiraz etmekten kaçınırım.					
11) Başkalarının davranışlarından çabuk etkilenirim.					
12) Düşüncelerimin, başkaları tarafından onaylanması benim için önemlidir.					
13) Başkaları tarafından sevilmediğim düşüncesini beni rahatsız eder.					
14) Reddedilmeyi utanç verici bulurum.					
15) Olumsuz yönlerimi gizlemeyi tercih ederim.					
16) Olumlu yönlerimi ön plana çıkartmaya çalışırım.					
17) Olumsuz duygularımı onaylanmayacağım korkusuyla saklarım.					
18) Başkalarının onaylamayacağı					

şeylerden kaçınırım.					
19) Beğenilmek ve takdir edilmek için çaba harcarım.					
20) Eğer bir espriye başkaları gülüyorsa, kişisel olarak komik bulmasam bile ben de gülümserim.					
21) Aldığım kararlarda başkalarının beklentileri etkili olur.					
22) Başkaları tarafından onaylanmayan hareketlerimi düzeltmeye çalışırım.					
23) Başkalarının beni olumsuz bir şekilde değerlendirmemesi için davranışlarıma dikkat ederim.					
24) Onaylanıp onaylamadığımı anlamak için insanların yüz ifadelerine dikkat ederim.					
25) Başkalarının ne diyeceğini düşünerek kendi isteklerimden vazgeçerim.					

EK4: Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği (SBPÖ)

Aşağıdaki ifadelerden katılma derecenizi en iyi yansıtana karar veriniz ve uygun ifadeyi işaretleyiniz. (1-Kesinlikle katılmıyorum ila 5- Kesinlikle katılıyorum).

SAĞLIKLI BENCİLLİK	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1) Sağlıklı sınırlarım vardır.					
2) Birçok öz bakım davranışına sahibim.					
3) Sağlıklı bir dozda kendime saygım var ve insanların benden faydalanmasına izin vermem.					
4) Kendi ihtiyaçlarım ve başkalarının ihtiyaçları arasında denge kurarım.					
5) Kendi ihtiyaçlarımı savunurum.					
6) Başkalarını incitmeyen ama bana daha fazla mutluluk getiren sağlıklı bir bencillik biçimim var (örneğin meditasyon, sağlıklı beslenme, egzersiz vb.)					
7) Başkalarına çok şey vermeme rağmen ne zaman yeniden şarj olacağımı bilirim.					
8) Başkalarına mutlaka faydası olmasa da, kendime kendimden keyif alma izni veriyorum.					
9) Kendime iyi bakarım.					
10) Başkalarının taleplerinden çok kendi					

kişisel projelerime öncelik veririm.					
PATOLOJİK ÖZGECİLİK	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1)Kendimi başkalarına yardım etmeye ve hizmet etmeye adayabilmek için kendi ihtiyaçlarımdan ve çıkarlarımdan fedakarlık etme eğilimindeyim.					
2) Başkalarına yardımla ilgili talepler geldiği zaman bunları karşılamaya itiliyorum.					
3) Sık sık, sanki kendime yardım edemiyormuşum gibi başkalarına yardım etme zorunluluğu hissediyorum.					
4) Kendime zarar verebilecek şekilde başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarımdan üstün tutmaya hazırım.					
5) Onlara tam olarak istediklerini verebilmem için sürekli olarak başkalarının ihtiyaçlarını okumaya, sezmeye veya tahmin etmeye çalışıyorum.					
6) Kendime ayıracak çok az zamanım var çünkü herkese yardım etmekle çok meşgulüm.					
7) Sıklıkla “empati tükenmişliği” yaşıyorum ve başkalarına yardım etmek beni bitkin hissettiriyor.					

8) Bana ihtiyaç duyulması gerekiyor.					
9) Başkalarının talepleri yüzünden sık sık tükenmiş hissediyorum.					
10) Başkalarına yardım etmek için yaptığım iş için genellikle takdir edilmediğimi hissediyorum.					

EK 5: Patolojik Narsisizm Ölçeği (PNÖ)

Aşağıda bazı tanımlayıcı ifadeler bulacaksınız. Lütfen her birini düşünün ve sizi ne derece iyi tanımladığını belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Basitçe her bir ifadenin sizi ne kadar iyi tanımladığını 6 dereceli ölçek üzerinde tek bir maddeyi işaretleyerek gösterin. (0- Beni hiç tanımlamıyor ila 5- Beni tam olarak tanımlıyor).

0----------1----------2----------3----------4----------5

Beni hiç tanımlamıyor *Beni büyük ölçüde tanımlamıyor* *Beni pek tanımlamıyor* *Beni çok az tanımlıyor* *Beni büyük ölçüde tanımlıyor* *Ben tam olarak tanımlıyor*

	Beni hiç tanımlamıyor	Beni büyük ölçüde tanımlamıyor	Beni pek tanımlamıyor	Beni çok az tanımlıyor	Beni büyük ölçüde tanımlıyor	Beni tam olarak tanımlıyor
1.Sıklıkla bana hayranlık ve saygı duyulduğunu düşlerim.	0	1	2	3	4	5
2. Öz güvenimde çok fazla iniş çıkış olur.	0	1	2	3	4	5
3.Beni hayal kırıklığına uğrattıklarında, bazen başkaları ile ilgili beklentilerimden mahçubiyet duyarım.	0	1	2	3	4	5
4.Genellikle herhangi bir konuda ikna edici olabilirim.	0	1	2	3	4	5
5.Yalnız olduğumda iyi hissetmekte zorlanırım.	0	1	2	3	4	5
6.Başkalarıyla ilgilenerek kendimi mutlu edebilirim.	0	1	2	3	4	5
7. Yardım istemekten nefret ederim.	0	1	2	3	4	5
8. İnsanlar özel olarak beni fark etmediğinde kendimi kötü hissetmeye başlarım.	0	1	2	3	4	5
9. Başkaları beni diğerlerine bağımlı ve muhtaç görecek korkusuyla sıklıkla ihtiyaçlarımı gizlerim.	0	1	2	3	4	5
10. İnsanları inanmalarını istediğim her şeye inandırabilirim.	0	1	2	3	4	5
11. İnsanlar onlar için yaptığım onca şeyi fark etmediklerindeöfkedençıldırırım.	0	1	2	3	4	5
12. Yaptığım ya da söylediğim şeylerle ilgilenmeyen insanlar beni çok kızdırır.	0	1	2	3	4	5
13.Hayranlık duymadığım biriyle samimi düşünce ve hislerimin hepsini paylaşmam.	0	1	2	3	4	5

14. Sık sık çevrem üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğumu düşlerim.	0	1	2	3	4	5
15. İnsanları parmağımda oynatmak benim için çok kolaydır.	0	1	2	3	4	5
	Beni hiç tanımlamıyor	**Beni büyük ölçüde tanımlamıyor**	**Beni pek tanımlamıyor**	**Beni çok az tanımlıyor**	**Beni büyük ölçüde tanımlıyor**	**Beni tam olarak tanımlıyor**
16. Diğerleri beni fark etmediklerinde kendimi değersiz hissetmeye başlarım.	0	1	2	3	4	5
17. Bazen beni hayal kırıklığına uğratacakları düşüncesiyle insanlardan uzak dururum.	0	1	2	3	4	5
18.Başkalarından istediklerimi alamadığımda hemen hemen her zaman öfkelenirim.	0	1	2	3	4	5
19.Bazen kendi değerimle ilgili güvence vermeleri için hayatımdaki önemli kişilere ihtiyaç duyarım.	0	1	2	3	4	5
20.Diğer insanlar için bir şeyler yaptığımda, onların da benim için bir şeyler yapmalarını beklerim.	0	1	2	3	4	5
21. Başkaları beklentilerimi karşılamadıklarında, genellikle istediklerimle ilgili mahcubiyet duyarım.	0	1	2	3	4	5
22. Başkaları bana güvendiğinde kendimi önemli hissederim.	0	1	2	3	4	5
23. İnsanları kitap gibi okuyabilirim.	0	1	2	3	4	5
24. Birileri beni hayal kırıklığına uğrattığında sıklıkla kendime kızarım.	0	1	2	3	4	5
25. Başkaları için kendimi feda etmek beni daha iyi bir insan yapar.	0	1	2	3	4	5
26. Sık sık imkânlarımın ötesinde bir şeyler elde ettiğimi düşlerim.	0	1	2	3	4	5
27. Bazen istediğim şeyleri yapmayacaklarından korktuğum için insanlardan uzak dururum.	0	1	2	3	4	5
28. İçimde hissettiğim zayıflığı diğerlerine göstermek zordur.	0	1	2	3	4	5
29. Eleştirildiğimde öfkelenirim.	0	1	2	3	4	5
30. İnsanların bana hayran olduğunu bilmediğim sürece kendimi iyi hissetmem zordur.	0	1	2	3	4	5
31. Sık sık çabalarım için ödüllendirildiğimi düşlerim.	0	1	2	3	4	5

32. Zihnim, insanların çoğunun benimle ilgilenmediği fikri ve endişesiyle meşguldür.	0	1	2	3	4	5
33. Bana güvenen arkadaşlarımın olmasını seviyorum çünkü bu bana kendimi önemli hissettiriyor.	0	1	2	3	4	5
34. Onlar için yaptıklarımı takdir etmeyecekleri endişesiyle bazen insanlardan uzak dururum.	0	1	2	3	4	5
	Beni hiç tanımlamıyor	**Beni büyük ölçüde tanımlamıyor**	**Beni pek tanımlamıyor**	**Beni çok az tanımlıyor**	**Beni büyük ölçüde tanımlıyor**	**Beni tam olarak tanımlıyor**
35. Herkes benim hikâyelerimi dinlemeyi sever.	0	1	2	3	4	5
36. İnsanların benden hoşlandıklarını bilmediğim sürece kendimi iyi hissetmem zordur.	0	1	2	3	4	5
37. Başkalarının ne kadar iyi bir insan olduğumu fark etmemeleri beni kızdırır.	0	1	2	3	4	5
38. Hak ettiğim her şeyi alana kadar yetinmeyeceğim.	0	1	2	3	4	5
39. Fedakârlıklar yaparak ne kadar iyi bir insan olduğumu göstermeye çalışırım.	0	1	2	3	4	5
40.İnsanlar beni fark etmediğinde hayal kırıklığına uğrarım.	0	1	2	3	4	5
41. Sık sık kendimi başkalarının başarılarını kıskanırken bulurum.	0	1	2	3	4	5
42. Sık sık kahramanca işler yaptığımı düşlerim.	0	1	2	3	4	5
43. İyi bir insan olduğumu kanıtlamak için diğerlerine yardım ederim.	0	1	2	3	4	5
44. Kendim içten içe şüphe etsem bile bir şeyi tek başıma halledebildiğimi başkalarına göstermek önemlidir.	0	1	2	3	4	5
45. Sık sık başarılarımla tanındığımı hayal ederim.	0	1	2	3	4	5
46. Sırtımı başkalarına dayamaya katlanamam çünkü bana kendimi güçsüz hissettirir.	0	1	2	3	4	5
47. Başkaları bana onlardan beklediğim şekilde davranmadıklarında, kendimi iyi hissetmeye devam etmem çok zordur.	0	1	2	3	4	5
48. Diğerlerinin beni kabul etmesine ihtiyaç duyarım.	0	1	2	3	4	5
49. Dünya çapında tanınmak isterim.	0	1	2	3	4	5
50. Başkaları ihtiyaçlarımı sezdiğinde gergin ve mahçup hissederim.	0	1	2	3	4	5

51. Bazen, diğer insanlardan her istediğimi alamayacağım gerçeğiyle yüzleşmektense, yalnız olmak daha kolaydır.	0	1	2	3	4	5
52. Başkaları benimle aynı fikirde olmadığında bayağı sinirlenirim.	0	1	2	3	4	5

EK 6: Ölçek İzinleri

GAMZE ŞEN
Alıcı: ben

26 Tem Cum 09:55

Merhaba Sayın Ayça Kavlak,

Çalışmanızda bu ölçüm aracına yer vermenizden mutluluk duyduk. Ölçeğin puanlaması ve maddelerine ilişkin formu ekte bulabilirsiniz. Takıldığınız konular olursa lütfen iletişime geçmekten çekinmeyin.

İyi çalışmalar kolaylıklar dileriz

Ayça Kavlal , 24 Tem 2024 Çar, 11:56 tarihinde şunu yazdı:

--

Doç Dr. Gamze ŞEN PAKYÜREK
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji ABD.

Assoc. Prof. Gamze ŞEN PAKYÜREK
Manisa Celal Bayar University, Faculty of Science and Letters, Department of Psychology
Clinical Psychology

orkide BAKALIM
Alıcı: ben

24 Tem Çar 13:36

Merhaba
Ölçeği maddeleri ektedir.

Kolaylıklar dilerim

Ayça Kavlak 24 Tem 2024 Çar, 12:34 tarihinde şunu yazdı:

--

Doç. Dr. Orkide BAKALIM
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
İzmir Demokrasi Üniversitesi
Üçkuyular Mahallesi, Gürsel Aksel Bulvarı,
No:14 35140 Karabağlar/İZMİR
e-posta:

Orkide BAKALIM, Ph.D.
Assoc. Prof., Department of Educational Sciences
Guidance and Psychological Counseling

Sosyal Onay İhtiyacı Ölçeği Gelen Kutusu ×

B

Burcu Karaşar
Alıcı: ben

28 Tem Paz 10:02

Merhabalar,

Ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz.Sosyal onay ihtiyacı ölçeğinin ergenler ve genç yetişkinler üzerinde yapılmış geçerliik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin bilgilere ekli dosyada ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Doç.Dr.Burcu Karaşar

Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
PDR Anabilimdalı

EK 7: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.01.2025-421205

1993

T.C.

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Akademik Değerlendirme Koordinatörlüğü

20.01.2025

Sayı : E-62310886-605-421205
Konu : Ayça Fulya Kavlak'ın Etik Onayı

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.12.2024 tarih ve 413754 sayılı yazınız.

Enstitünüz Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayça Fulya Kavlak'ın, Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü Özdemir danışmanlığında yürüteceği, "İyilikten Çok Fazlası: Narsisizm ve Sosyal Onay İhtiyacının Patolojik Özgecilik Üzerindeki Rolü " başlıklı tez çalışması değerlendirilmiş ve bilgilerinize ekte sunulmuştur.

Prof. Dr. Sadegül AKBABA ALTUN
Kurul Başkanı

Ek: Değerlendirme Formu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS95UNPYLS Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/baskent-universitesi-ebys

Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü Fatih Sultan Mahallesi Eskişehir Yolu 18. Km
06790 Etimesgut/ANKARA
Telefon No:0 312 246 67 40 Faks No:0 312 246 66 05
e-Posta:adk@baskent.edu.tr İnternet Adresi:www.baskent.edu.tr
Kep Adresi:baskentuniversitesi@hs02.kep.tr

Bilgi için: Gamze SONBAY
Koordinatör
Telefon No: 246 66 66 / 5138

Evrak Tarih ve Sayısı: 20.01.2025-421205

Sayı : 17162298.600- 19
Konu : Tez Çalışması

6 Ocak 2025

İlgili Makama

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayça Fulya Kavlak'ın, Dr. Öğr. Üyesi Elif Üzümcü Özdemir danışmanlığında yürüteceği "İyilikten Çok Fazlası: Narsisizm ve Sosyal Onay İhtiyacının Patolojik Özgecilik Üzerindeki Rolü" başlıklı tez çalışması değerlendirilmiş ve yapılmasında bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımızla sunarız.

Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Alan Araştırma Kurulu

Ad, Soyad	Değerlendirme	İmza
Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş	Olumlu/~~Olumsuz~~	
Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun	Olumlu/~~Olumsuz~~	
Prof. Dr. Fatih Çetin	Olumlu/~~Olumsuz~~	
Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendoğlu	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Filiz Kalelioğlu	Olumlu/~~Olumsuz~~	
Prof. Dr. Hidayet Hale Künüçen	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Özcan Yağcı	Olumlu/~~Olumsuz~~	